

Posam. štev. Din 1.—
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :-:

„TABOR“, izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne. Stane
mesečno po pošti D 12.50, za ino-
meststvo D 20.50, dostavljen na dom
Din 14.—, na izkaznice Din 12.50.

„NARODNI LIST“ (četrtkova štev.
„Tabora“) se naroča kot tednik
in stane mesečno 2 Din, četrt-
letno 6 Din, polletno 12 Din,
celoletno 22.50 Din

Naročnina se plačuje v naprej.

Posltnina plačana v gotovini.

TABOR

(NARODNI LIST)

Posam. štev. Din 1.—
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :-:

UREDNIŠTVO „Tabora“ in „Na-
rodnega lista“ je v Mariboru, Ju-
rčeva ulica 4, I. nadstropje. —
Telefon interurban šte. 275.
— Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčevi ul. št. 4,
prilike desno. — Telefon št. 24.
SHS poštno-tele. račun za „Tabor“
11.787, za „Narodni list“ 12.853.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. Inseratne cene po dogovoru.

Leto: IV (II).

Maribor, četrtek 3. maja 1923.

Štev: 99 (18).

Kaj nam je predvsem potrebno?

Beograjski dnevnik „Politika“ je pri-
očil te dni pod naslovom „Selu“ članek,
ki se nam zdi vreden, da ga citirajo tudi
naši Slovenci. Evo ga:

Naša industrija je v povojih in kolli-
kor je imamo, je povečini prvobitnega
značaja: to je ona industrija, ki prede-
luje proizvode našega kmetijstva (polje-
delstva, živinoreje in šumarstva). Zato
je napredek kmetijstva in povečanje
kmetijske proizvodnje pogoj obstanka,
napredka in razvoja celokupne industri-
je: brez obilne proizvodnje surovin se
tudi naša industrija ne more razviti. Ve-
lik del industrijskih podjetij, ki pred-
vsem računajo na notranji trg, se ne bi
mogel vzdržati, ako podeželsko prebival-
stvo ne bi s povečano proizvodnjo moglo
dvigniti in razviti svoje konsumentске
sile in sposobnosti, da postane močen ku-
pec industrijskih proizvodov.

Tudi obrtniška proizvodnja je odvis-
na od konsumentске sposobnosti najšir-
ših t. j. kmetijskih slojev našega prebi-
valstva.

Naša omajana valuta, nenavadni pa-
deo dinarja ubija celo državo, kmeta
istotako kakor druge stanovce, ki se ne
bavijo s špekulacijami. Valuta se pa
more uvrstiti in veljava dinarja dvig-
niti samo z veliko, povečano celokupno
proizvodnjo našo; ker je kmetijska pro-
izvodnja pri nas pretežna, je potrebno
ravno njo povečati v znatni meri, da
morem s povečanim izvozom popraviti
peločaj našega dinarja.

Naše finance so ruinirane, državni
proračun je deficien, nove in velike na-
loge zahtevajo novih in velikih finančnih
virov. Ti viri so pa edino v proizvodnji:
samo s povečano proizvodnjo se bodo
odprli novi in se bodo ojačili stari viri
državne finančne moči.

Medtem pa je naša kmetijska proiz-
vodnja gotovo siromašna. Predvsem je
pri nas od cele površine komaj 33.67%
obdelane zemlje, n na jednom hektarju
pridelamo komaj: pšenice ozimne 932,
pšenice jare 666, ječmena 701—853, rži
606—823, ovsa 645, koruze 997 kilogramov.
In to pod našim toplim solncem in v re-
lativno daljšem poletju. V severnejši
deželah, kjer je solnce manj toplo in je
poletje krajše, se giblje žetveni pridelek
med 2500—3500 kg od jednega hektarja.
Došim bi po naravnih razmerah našega
podnebja in naše dežele morali imeti
znatno večji žetveni donos nego kmetje
na severnih deželah, zaostajamo za nji-
mi za 70%. Iz svoje zemlje in iz svojega
dela ne dobivamo niti toliko, kolikor do-
bivajo drugi narodi na slabši zemlji in
pod slabšimi klimatskimi razmerami.
Na prostoru, na kojem oni dobivajo 100
Din., dobimo mi komaj 25 Din. Na naših
4.625.477 hektarjih obdelane zemlje zgu-
bimo mi v primeri z žetvenim donosom
drugih evropskih dežel vsako leto krog
8 milijard kilogramov žetvenega dono-
sa, kar znači po sedanjih cenah nad 20
milijard dinarjev letno.

Tudi naša živinoreja je slaba: na 1000
prebivalcev pri nas prihaja komaj 90
konjev, 413 govedi, 290 ovčij, 581 ovc, 132
koz in 1295 perutnine. Te količine niso
zadostne za zadovoljivo narodno prehra-
no; in če v teh okoliščinah še izvažamo
na račun lastne prehrane, z drugimi be-
sedami: velik del našega prebivalstva
trpi vsled tega pomanjkanje mleka, si-
ra, mesa, masti itd.

Pri tako slabi proizvodnji mora naš
kmet trpeti v prehrani in preskr-
bi z obleko, mora biti slab kupec (kon-

Nova radikalna vlada položila prisego.

Narodna skupščina sklicana za 3. maja.

Kralj se je pred podpisom ukaza o imenovanju nove vlade še posveto-
val z demokrati. — Demokrati odločno odklonili vsakršna nadaljna po-
gajanja z radikali. — Odločni sklepi demokratskega kluba. — Razdeli-
tev interesnih sfer med radikali in Radićem ter Korošcem. — Verjet-
nost za skorajšnje nove volitve.

Beograd, 2. maja. (Izvirno). Kakor
znano, je radikalni klub sklenil, da osta-
nejo dosedanja ministri na svojih mestih
razen onih, ki pri zadnjih volitvah
niso bili izvoljeni kot narodni poslanci.
Vsled tega morajo izstopiti iz vlade do-
sedanja ministri dr. Zupanić, Supilo,
Omerović in Serić. Ministra trgovine in
industrije ter ministra za poljedelstvo
bo zastopal eden izmed ostalih ministrov,
ki ga bo naknadno določil ministrski
predsednik Pašić. Včeraj dopoldne je
ministrski predsednik Pašić v vladnem
predsedstvu pripravil ukaz o imenovanju
nove vlade. Nova vlada je sestavljena
tako-le: ministrski predsednik Nikola
Pašić, minister za izenačenje zakonov
ter zastopnik ministra za poljedelstvo
Marko Trifković, minister ver Ljuba Jo-
vanović, minister za promet in zastop-
nik ministra za trgovino in industrijo
Velizar Janković, zunanji minister dr.
Momčilo Ninčić, prosvetni minister Miša
Trifunović, minister za narodno zdravje
dr. Slavko Miletić, minister pravde dr.
Lazar Marković, minister za javna dela
Niko Uzunović, minister za agrarno re-
formo Krsta Miletić, minister pošte Ve-
lja Vukičević, minister vojne general
Petar Pešić, šume in rude dr. Milan
Srskić, minister notranjih zadev Milo-
rad Vujičić, minister za socijalno politi-
ko dr. Ninko Perić, minister finance dr.
Milan Stojadinović.

Beograd, 2. maja. (Izv.) »Novosti«
poročajo: Včeraj ob pol 12. uri dopoldne
se je podal ministrski predsednik Pašić
na dvor, da bi predložil kralju v podpis
ukaz o imenovanju nove vlade. Kralj
predloženega ukaza ni hotel podpisati.
Vzrok za to odklonitev še ni znan. Pašić
se je nato podal naravnost domov ter od-
tam obvestil svoje ministre, da je ukaz že
— podpisan. Na podlagi tega obvestila
je prometni minister Velizar Janković
takoј prevzel zastopstvo ministra za tr-
govino in industrijo. Za 17. uro je skli-
cal Pašić nove ministre v predsedstvo
vlade ter jim naročil, naj se primerno
oblečejo, ker gredo na dvor polagat pri-
sego. Ob 17. uri je prišel tudi Pašić ter
po polurni konferenci sporočil novim
ministrom, da ukaz o imenovanju nove
vlade še ni — podpisan. Na to je odšel
Pašić ponovno na dvor ter se vrnil čez
pol ure v predsedstvo vlade, kjer so ga
čakali zbrani ministri. Tokrat je imel
ukaz že v žepu. Obvestil je o tem mini-
stre ter jih prosil, naj o tem obveste-
tudi vse radikalne poslance, ki so v klub-
skih lokalih.

Beograd, 2. maja. (Izvirno). Danes
dopoldne so se zbrali pri Pašiću vsi
novolimenovani ministri ter odšli na
dvor, kjer so položili prisego v roke

Miren potek proslave 1. maja.

Zagreb, 2. maja. Prvi maj je po-
tekel v Zagrebu popolnoma mirno.

Dunaj, 2. maja. (Izvirno). Socijalni
demokratje so po vseh zveznih deželah
proslavili 1. maj po dogovorjenem pro-
gramu. V kolikor je doslej znano, ni
prišlo nikjer do kakih izgrediv.

Essex, 2. maja. (Izvirno). Proslava

kralja. Narodna skupščina je sklicana
za jutri. Jutri bo podala nova vlada
v narodni skupščini svojo izjavo ter
razvila svoj program.

Beograd, 2. maja. (Izvirno.) Včeraj
ob četrt na 19. uro zvečer je bil po-
vabljen na dvor bivši minister Svetozar
Pribičević. Pol ure pozneje je bil klican
na dvor tudi predsednik demokratskega
kluba Ljuba Davidović in ko je prišel
Davidović, so ostali skupaj do krog 20.
ure. Govori se, da jima je kralj povedal,
da ukaza o imenovanju nove vlade, ki
mu ga je dopoldne predložil Pašić, še
ni podpisal, dasiravno je Pašić že pred
dvema urama obvestil vse ministre, da
je ukaz že podpisan. Pribičević in Davi-
dović sta kralju sporočila, da je to brez-
pomembno, ker se demokrati od trenutka,
ko je dobil Pašić mandat za sestavo
homogene radikalne vlade, ne morejo
z radikali spuščati v nikaka pogajanja.

Beograd, 2. maja. Včeraj pred-
poldne je imel Demokratiški klub sejo,
na kateri so bili po kratki diskusiji spre-
jeti sledeči sklepi: 1. vsi poslanci so
nujno pozvani k seji narodne skupščine,
2. vsako eventuelno povabilo radikalcev
k nadaljevanju pogajanj se odločno od-
kloni, ker se demokratiški klub ne mara
pogajati dokler, je na krmilu homogene
radikalna vlada. Ako pa bi radikali
hoteli resnih pogajanj za sestavo koali-
cijske vlade, mora najmanj demisionirati
vlada, 3. Izvoljen je bil odbor, v kate-
rega so stopili gg. Kumanudi, Sumen-
ković in Vilder, ki bo izdelal poseben
komuniké o pogajanjih za časa krize
in v katerem bo jasno označeno seda-
nje stališče demokratske stranke. Disku-
sija je imela zelo odločen značaj in se
je konstatiralo popolno soglasje med
vsemi klubovimi člani.

Beograd, 2. maja. V političnih kro-
gih se širijo razne kombinacije o pogod-
bi med radikali in Radićem. Najresnej-
ša je menda govornica o natančni razde-
litvi interesnih sfer med Radićem, Ko-
rošcem in Pašićem. S Spahom radikali
ne računajo več, to pa vsled močnega
odpora bosanskih radikalov. Načelno bi
spadala v območje Beograda vsa Srbija,
Bosna in Hercegovina, Vojvodina s Sre-
mom in Dalmacijo, dočim bi se ostali
del Hrvatske s Slavonijo podredil de-
želnemu zboru oziroma hrvatskemu ba-
nu. Druga verzija pa zatrjuje, da ta spo-
razum ne bo držal dolgo časa, ker bodo
takoј po sprejetju najnujnejših zakonov
razpisane nove volitve.

Beograd, 2. maja. Včeraj zvečer ob
pol 9. uri je bil poklican na dvor zuna-
nji minister dr. Ninčić.

1. maja je potekla povsem mirno. Več
stotisoč delavcev, moških in žensk se je
v povorki pomikalo skozi mesto. Franzo-
si so bili povsod zelo rezervirani in se
izogibali vsakih incidentov.

Budimpešta, 2. maja. (Izvirno).
1. maj je potekel v Budimpešti povsem
mirno.

sument), industrija in obrt ne moreta
imeti pravega poleta, valuta se ne more
popraviti, finance morajo trpeti, naša
materijalna in duševna kultura zaosta-
jati.

Kdor hoče napredek v vseh pravih,
mora delati na to, da se proizvodnja, ki
je vir naše moči, poveča, mora posvetiti
svoje moči — podjetju.

Podeželje je treba buditi, dvigati,
poučevati in ga pripravljati, da oborože-
na z znanjem in sposobnostjo poveča
žetvene donose in pomnoži število živine.

Dovolj je političnih programov, od
kajih so mnogi lepi, zvočni in privlačni,
pa tudi — prazni. Dobra in nedvomno
potrebna je politika. Potrebno je, da se
naš narod dobro politično opredeli. A
od same in prazne politike dežela ne
živi in narod ne napreduje, ako nima
dobre in razvite proizvodnje. Dobra po-
litika je šele takrat dobra in plodovita,
ako je postavljena na dobro podlago:
razvito, bujno proizvodnjo.

Zato mora biti danes splošni klic: na
deželo! A ne s prazno demagogijo in
vzbujanjem divjih strasti, pač pa
z apostolskim navdušenjem in pošteno
voljo, da se kmetijsko ljudstvo pridobi za
povečanje proizvodnje, da se gospodar-
sko in kulturno razvije, da se mu omogo-
či vsestranski napredek.

Brez tega ne moremo iz sedanjih za-
motanih razmer na uspešno pot napred-
ka. —

Danes, v sredo, ob pol 20. v Na-
rodnem gledališču

poljski koncert!

Ali imamo vlado ali jo nimamo?

Razmere, ki se zadnje čase razvijajo
v naši državi, stavlja vsakega resnič-
nega nacionalista in patrijota pred res-
no vprašanje ali imamo vlado ali je ni-
mamo? Iz politične zakonodaje vemo, da
je vlada v državi tista naprava, katera
ima skrbeti za upravo zemlje, obenem pa
tudi za čuvanje države in nadziranje
naroda, kajti brez tega nadziranja in
čuvanja bi v državi nastala anarhija.
Mi Jugoslovenci bivše Avstrije smo na
svoji lastni koži dovolj nazorno občutili,
kaj pomeni vladino nadzorstvo in čuva-
nje države, vemo pa tudi, da v drugih
državah, čeprav so v narodnem oziru
enotne, ni drugače. Vlada, katera stoji
sedaj na čelu naše mlade jugoslovenske
kraljevine, pa se ravno v tej točki teme-
lji to razlikuje od vlad drugih držav. Ta
vlada ne skrbi niti za upravo države, ni-
tiza nadzorstvo. Po vseh pojavih zadnjih
časov se očito kaže, da je naša vlada sa-
mo nekaka gola formalnost, ki koristi
državi samo v toliko, da se pred zuna-
njim svetom lahko pobahamo, da imamo
tudi mi Jugoslovenci vlado. Državnih po-
slov pa ta vlada že dolgo ne vrši. Njo
prav nič ne zanima, kaj se vrši med
ljudstvom: njo ne zanima, kako gre da-
lje državni voz. Za upravna vprašanja,
za razne državne in nacionalne zadeve se
sploh ne briga — edini njein posej je, re-
ševati radikalna, strankarska vpraša-
nja. Za to, kaj počenja narod, kaj po-
čenjajo poedini državljani, se ta vlada
sploh ne briga. Državnega življenja ne
nadzoruje, kaj še da bi vršila svojo ču-
varsko nalogo. Zato ta vlada ni vlada in
v naši državi sploh nimamo vlade!

Kdor ne veruje, da je res tako, naj čita naše republikansko, federalistično, autonomistično, separatistično in podobno časopisje ter naj zasleduje počenja naše protidržavnih elementov. Če bi imeli vlado, bi Radić gotovo ne bil imel onega znanega shoda v Borongaju pri Zagrebu. Če bi imeli vlado, bi Korošec in Spaho ne rovarila prosto in brez nadzorstva po naši državi. Če bi imeli vlado, bi razni temni elementi ne hodili na solnce, ne bi neovirano sramotili naše države, našega edinstva, naše zastave, himne in kralja in končno — tudi ne bi več izhajali razni časopisi »la Strazac«, »Slovenec«, »Hrvatski Borač«, »Pravaš« itd. Samo ker nimamo vlade, se pri nas lahko počenja, piše in govori, kar se komu poljubi. Samo ker nimamo vlade, je zagrebški frankovski dnevnik »Pravaš« te dni lahko prinesel ta lečlanek:

»Preč z jugoslovenstvom! Po vsem tem, kar smo doživeli, mora biti vsakomur jasno, da »Jugoslavije« ni nikdar bilo, ali biti moglo, ker ni jugoslovenska misel nikoli mogla pognati korenin v srcu hrvatskega naroda. Poprej so res Slavosrbi vedno lagali, da so jugoslovenski misli sovražne samo nekatere stranke, kakor »frankovci« itd. Danes tudi ta laž ne pomaga več. Danes je ves hrvatski narod ustal ter glasno in jasno povedal, da Srbi in Hrvati niso eni, da ni nikjer »Jugoslavije«, nego da so tu Hrvati, da je tu tisočletna hrvatska država. Kdor tega še ne priznava, ta je zaslepljen ali pa lopov. Zaslepljenost je treba pokazati pravo pot, lopovu pest. Jugovinci naj si poiščejo svojo »Jugovino«, kamor spadajo. Hrvatski narod je bil že pred tisoč in več sto leti krščen za »Hrvata«, dvakrat pa ne more nihče biti krščen.

Toda to še ni vse. Je še nekaj drugega, kar žali vsakega Hrvata — to so napisi na trgovinah, tvornicah, gostilnah itd., katere najdemo povsod po Hrvatski. Tu vidimo napise kakor n. pr. »Jugoslovenska trgovska hiša«, »Prva jugoslovenska radnja«... (radionica, čemu je treba rabiti to govedarščino?) itd. itd. Vse je torej »pojugošlovenjeno«. To deluje upravičeno na ves naš narod. Taki napisi morajo izginiti, ker so protivni volji celokupnega naroda. Sramota je dalje tudi, da imamo še vedno razne »jugoslovenske« sportne klube, da se ti klubi še do danes niso mogli otrestiti tega jugoslovenstva. Se več, ti se celo v inozemstvu izdajajo za nekatere »Jugoslovenec«. Vsled tega naj noben Hrvat ne poseti igrišča, kjer igrajo »Jugovince«, noben Hrvat naj ne prestopi praga trgovine, tvornice ali gostilnice, katero se napis izdaja, da je »jugoslovenska«. Z bojkotom bomo najprej dosegli, da izgine ta kuga. Po potrebi bomo objavili tudi imena teh raznih »jugoslovenskih« podjetij in klubov. Naj izve svet, kdo so ti zanesenjaki, ki nikakor nečejo spoštovati volje hrvatskega naroda. Vsak Hrvat bo potem še napra-

vil svoje. Bodimo vedno in povsod Hrvati. Ni pa dovolj, da samo govorimo, treba je, da tudi delamo. Uničimo to kugo, ki se zove »jugoslovenstvo«.

Kaj bi se zgodilo z listom v bivši Avstriji ali v Ogrski, ki bi bil napisal n. pr.: »Uničimo to kugo, ki se zove »avstrijstvo« (ogerstvo)? Kaj bi se zgodilo z listom v Italiji, ki bi napisal: »Uničimo to kugo, ki se zove »italijanstvo«? Nikoli več ne bi izšla nobena številka, uredniki pa bi prišli na vislice. Tako bi se zgodilo tudi pri nas, če bi imeli vlado — toda — mi je nimamo!

Ljudska knjižnica Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure
in ob četrčkih od 18.—1/2 20. ure
mladin. oddelek ob sobotah od 18.—19. ure

Fašizem proti klerikalizmu.

Trst, 26. aprila.

(n. n.) — Italijanska notranja politika je te dni preživljala precej burne čase in zdelo se je, da pride do dogodkov, ki bi znali znatno omajati položaj sedanjice vlade. Stvar pa se je končno zasukala popolnoma drugače, in sedanja fašistovska vlada izhaja iz tega meteža le še okrepjena.

Pred štirinajstimi dnevi se je vršil v Torinu kongres italijanske ljudske stranke, na katerem je z ogromno večino zmagala struja, ki sledi političnemu tajniku stranke, don Sturzu. Kongres je sicer odobril tudi še nadaljnje sodelovanje stranke v fašistovski vladi, ali don Sturzo je ob odobravanju večine odločno poudarjal na kongresu, da se to sodelovanje ne sme smatrati kot obveza za sodelovanje in da si hoče stranka ohraniti tudi nadalje svojo popolno neodvisnost. Skrajno desno krilo v stranki, ki odkrito simpatizira s fašisti, je bilo v tako neznatni manjšini, da na kongresu skoraj ni prihajalo niti v poštev. Obenem pa se je kongres izrekel tudi za to, da naj parlamentarno zastopstvo stranke odločno vztraja na ohranitvi dosedanjega proporcionalnega volilnega načina, ki ga hočejo, kakor znano, fašisti zelo omejiti.

Lahko je umeti, da so ti sklepi pipi-jevskega kongresa morali pobuditi največjo pozornost fašistovske stranke, oziroma fašistovske vlade, ki nujno potrebuje drugih strank, da nosijo sodelovalnost za vse mogoče reforme, ki jih sedaj izvaja vlada in jih ima še celovito na svojem programu, in še tembolj, ker je večina teh reform pobudila v državi precej veliko nezadovoljstvo. Štedenje, kakor ga izvaja Mussolinijeva

vlada z odpuščanjem velikanskega števila državnih nameščenecv in drugimi takimi ukrepi, je moralo izzvati nezadovoljstvo med prebivalstvom v državi, ki glede brezposelnosti itak že stoji na prvem mestu. To nezadovoljstvo bi moglo postati nevarno fašizmu, če bi le-ta sam nosil vso odgovornost za vse take reforme, ali če so udeležene tudi stranke in je odgovornost tako razdeljena na vse, je nevarnost veliko manjša, ali pa celo izginja popolnoma. Sklep torinskega kongresa ljudske stranke pa je hotel odtegniti to za fašiste najmanjšo stranko sodelovalnosti za vladno reformno delo in ji dati popolno svobodo, da bi vsak čas mogla skočiti iz vladnih ojnec, ter nezadovoljnost ljudstva izrabiti proti fašizmu. Umljivo je, da se je vsled tega krik ogorčenja dvignil iz fašistovskih vrst in je Mussolini z vso hitrostjo ukrenil vse mogoče, da si zavaruje hrbet.

Ministrski predsednik je predvsem pozval vse štiri ljudske zastopnike v svojem kabinetu, da mu točno pojasnijo svoje stališče napram sklepom torinskega kongresa. To se je zgodilo in sicer v dosti spravljivem zmislu. Vendar pa so mu vsi štirje dali na razpolago svoje listnice. Mussolini je vzel njihovo izjavo na znanje, a si pridržal odločitev. Medtem so v parlamentarnem zastopstvu ljudske stranke začeli vstajati dvomi o koristnosti torinskih sklepov in na klubovnem sestanku so se storili sklepi, ki niso samo ublažili torinskih sklepov, temveč jih naravnost prilagodili stališču fašistovske vlade. Zgodilo pa se je potem, česar ni bilo pričakovati: Mussolini je sporočil ljudskim zastopnikom v svojem kabinetu, da sprejema njihovo odstavko.

Tako se je fašistovska vlada odločno postavila proti ljudski stranki in izključila njeno nadaljnje sodelovanje. Mussolini, ki se sicer kaže ob vsaki priliki zelo naklonjen katoličanstvu — saj so pod njegovo vlado celo zopet uvedli v šolo križ in molitev, ki sta bila doslej izključena — je tako stopil v odkrit boj proti katoliški ljudski stranki. In sedaj že sledi udarec za udarcem.

Ljudska stranka je bila najvnetejša braniteljica proporcionalnega volilnega načina. Stvar je razumljiva, če se ve, da stranka nima v nobenem volilnem okrožju večine in si more tako svoje močno parlamentarno zastopstvo priboriti le potom volilnega načina, ki daje tudi manjšinam njihovi moči primerno zastopstvo. Pri zadnjih volitvah je propore dal ljudski stranki 106 mandatov. Zato pa je tudi prvi fašistovski udarec proti njej naperjen proti temu volilnemu načinu, in v zadnjem fašistovskem velikem svetu, ki se je vršil 24. in 25. t. m. je bil sprejet načrt volilne reforme, ki bo brez dvoma kar najznatneje skril popularsko zastopstvo v zbornici. Fašistovski veliki svet je odobril načrt volilne reforme po tako imenovanem večinskem načelu, ki daje listi, ki dobi relativno večino glasov, tri četrtine vseh poslanskih man-

datov dotičnega okrožja, dočim pa si vse ostale liste razdele sorazmerno med seboj le še ostalo četrtino mandatov. Ta načrt volilne reforme, ki ga vlada predloži zbornici najbrž že v najkrajšem času — zbornica se snide 15. majnika — in ga bo zbornica tudi brez dvoma sprejela, ker drugače ne sme, bo dal fašistom ogromno večino v zbornici in z njo tako moč, da bo sodelovanje drugih, številno itak skoraj na brezpomembnost skrčenih strank v vladi postalo popolnoma nepotrebnost. Po tem volilnem redu postane fašizem, kakor je bil sedaj potom revolucije, tudi ustavno neomejen gospodar v državi.

In na to se tudi že pripravlja, kajti v zadnjem fašistovskem velikem svetu je bilo sklenjeno, da se ustavi sprejemanje novih članov v fašistovsko stranko in da se stranka sploh temeljito »izčisti«, češ, ker so se vrinili vanjo razni elementi, ki so ji kvar; stranka, ki hoče biti neomejen gospodar države in ji hoče očistiti vse razne navlake in nesnage, pa mora biti predvsem čista in neoporečna sama v sebi.

Odpor ljudske stranke je tako le dal priliko fašizmu, da je odrinil od sebe vse, kar bi moglo ovirati njegov absolutizem in si zagotovil še zadnje, kar mu je manjkalo — ustavnost njegove samovlade.

Politične vesti.

* Samoradikalna vlada. V nedeljo zvečer je, kakor smo poročali, g. Ljuba Davidović vrnil kralju mandat za sestavo vlade. Nato je predsednik narodne skupščine dr. Peleš predlagal kralju, naj poveri Pašiču mandat za sestavo enotne radikalne vlade. Vendar je kralj še najprej zahteval od Pašiča, naj sestavi koalicijsko vlado. Pašič je zopet razgovarjal z demokrati, ki so vstrajali na stališču, da mora biti vlada obenem tudi volilna. Ko je Pašič kralju podal poročilo o neuspehu razgovora z demokrati, je kralj poveril Pašiču mandat za sestavo enotne radikalne vlade. V ponedeljek se je nova vlada sestavila in danes 2. m. je imela biti že sklicana seja narodne skupščine. Glasom prvih vesti sestoji nova radikalna vlada iz sledečih ministrov: Pašič predsedstvo, general Pešić »vojna, dr. Ninčić »znanje zadeve, Vujičić »notranje, Trifunović »prosveta, Ljuba Jovanović »vere, dr. Janković »promet, Miletić »agrarne reforme, dr. Srskić »šume in rupe, dr. Parič »soc. politika, dr. Miletić »narodna zdravje, Vukičević »pošta in brzojane, Uzunović »javna dela, Stojadinović »finance. Umakniti sta se morala dr. Zapanić in dr. Supilo, ker nista bila izvoljena za poslance. V klerikalnih in muslimanskih poslanskih krogih je zavladalo veliko veselje, saj je znano, da hočejo Korošec, Radić in Spaho podpirati radikalce, ker dobijo za to par drobtinice. Avtonomijo Slovenije, za katero so bili naši klerikalci v boj proti Srbom, je dr.

Pav. Flerš:

Nunica Alenka.

(Narodna).

I.

Bilo je meseca majnika. V tistem času, ko se zbudi življenje v vsej naravi, ko so ozeleneli gozdovi v vsej svoji zeleni; ko so se razvele travniki v vsej svoji pestrosti; ko se je zganilo v vsej močnem ljubezni vse stvarstvo.

Še lepša je bila tiste dni Jalenovna na malem gričku nad vasjo. Kakor gradič je bleščala nad ravnino, vsa bela s svojimi steni, vsa rdeča s svojimi strehami. Še bolj kot drugokrat je pričala velika hiša z mnogimi gospodarskimi poslopji svetu daleč naokrog, da je Jalen mož, ki šteje svoje zlate, ki meri svoje mernike, ki toči svoje zlato vince v majolike.

In ta Jalen je imel hčerko Alenko, zlatolasa in vso drobno. Kot mleko belo in kot kri rdečo, mlado kakor je bila mlada pomlad, zaljubljena kakor je bila zaljubljena vsa priroda. Oče Jalen je šel in računil, da je njegova Alenka vredna vsakega zakonika tudi primerja, da jo da za ženo sinu svojega prijatelja in kupčijskega tovariša Princa iz sosednje vasi, mlademu Janezu Prinču.

Oče Jalen je tako računil. Zlatolasa hči Alenka pa mu je križala račune. Kako naj vzame Janeza Princa, ki je tako

velik in močan, da se ga je bala drobna Alenka? Na katerem je veliko vse: roke, noge, glava, in na njej proč štrleča ušesa in veliki nos? Kako naj ga vzame, ko pa so se ujele njene modre oči na temnih očeh Pavletovih? Saj je Pavle tudi velik, ampak njega se Alenka ne boji. Še dobro se ji zdi, da je širok v plečih, pa vitek kakor smreka na gori. Ah, in njegovi lasje — vranje črni! Lice — rdeče nadahnjeno kakor lice devojke; oči pa črne in globoke. V vse to se je ujele Alenka, bogatega Jalenova hči, pa ni nič pomislila, da so tiste mehke, črne brke na licu človeka, ki ne more biti nikdar Jalenov zet, ker je le Pavle, sin uboge kočarke tam za vasjo.

Pa kaj — ko se je pa zgodilo v tistih dneh vsemogočne ljubezni! Saj ni bilo mogoče drugače, kakor da je zagorela tudi v mladeh, ki sta bila za ljubezen tako vsvarjena.

Res, da ni bilo mogoče drugače, a vendar se je pripeljal tiste dni mekega večera domov Jalen ves rdeč, nabreklih žil na čelu in bliskajočih očih.

»Kje je Alenka?« je zaklical v veži. »Za menoj r'j pride gor!« in odšel je po stopnicah trdo v svojo sobo zgoraj v prvem nadstropju.

Takoj je prišel za njim Alenka in tedaj jo je prijel kar naravnost:

»Kaj imaš s Pavletom? S čim, ki je bil še nedavno pri nas za Janeza

Tega ni bilo treba praviti Alenki, s katerim Pavletom, kajti le eden je živel za njo na svetu, in zato je prav lahko hitro odgovorila:

»Oh, oče, rada se imava in vzela se bova.«

»Kaj?« je vzkliknil Jalen. »Rada se imata in vzela se bosta? Kdo pa ti je to povedal?«

»Pavle.«

»Pavle? Tako. In jaz, ki sem tvoj oče in gospodar na Jalenovini, ti pravim: Nikoli! Težka Jalenova roka je padla na mizo. Kadar je Jalen tako potrdil svoje besede, je bilo, kakor bi zapečatil.

»Pojdi!« se je obrnil k hčeri.

Jalen je hodil še razburjen po svoji sobi, udajal se je vedno bolj jezi, Alenka pa je pobegnila po stopnicah doli.

Spodaj je namerila svoj korak naravnost v gozd za hišo, tja k studenčku, kjer sta se shajala s Pavletom. Vsa splasena in solznih oči je pribežala tje, pa radosti in sreče ji je zatrepotalo srce, ko je videla, da jo Pavle že čaka. Temu je naslonila zlatolaso glavo na široka prsa, tam se je razjokala. Pavle pa ji je gladi z roko mehke lasce ter ji govoril:

»Kaj je moji Alenki, Alenčici? Kaj ji je, da moči svoje plave oči: Kdo jo je užalostil, kdo jo je razsrdil, da ji strešata žalost in gnjev drobno trupelce?«

Alenka je ovila svoje prebele roke Pavletu okrog vratu in mu odgovarjala:

»Oh, Pavle! Oče vedo vse in zakleti so se, da me ne dajo tebi.«

Pavle pa je dejal:

»In če bi prišel Pavle po svojo Alenko in jo odpeljal z belih dvorov očetrovih, delal za njo s temi svojimi krepkimi rokami, bi se zmenila Alenka za Janezove bele tolarje, bi pogrešala njegove zvrhane mernike?«

»Ne bi, ne bi! S teboj grem, Pavle, tvoja sem, le tvoja!«

Tedaj ji je popil Pavle solze iz oči, sedel je na mehko mahasto skalo ter vzela Alenko v svoje naročje...

Kos je žvižgal svojo večerno, s polja sem je prinašalo žgolenje škranjčev, od roba gozda pa je drolil proti mladema slavec svojo najlepšo ljubavno pesem. V tistem gozdiču je podajal še tišji mrak roko prav tihim nočim...

In kresale so se na nebu že prve zvezde, ko se je izvila Alenka še vsa kopraneča iz objema svojega Pavleta, s katerim sta se ljubila tako zelo, in ko ji je gladi ta zlate lasce, ki so ji padali v neredu po belem, gladkem čelu. Za hipce še ju je združil vroč poljub, potem je zbežala Alenka domov, Pavle pa je le gel nazaj v mehki mah ter sanjal o lepoti, da je Alenka njegova...

Že pozno v noči se je razlegel nad dolino krepk vrisk, ki je naznanjal, da se vrača srečno srce od sreče.

(Dale prihodnjic.)

Korošec že izdal. V strahu pred demokracijo je zlezel pred Pašičem pod klop in Pašič — stari lisjak — si že gladi brado ter se smeja Korošcu, ki ga je tako potegnil kupil. Dal mu bo morda v roke slovensko šolstvo — za kako dolgo, je drugo vprašanje. Korošec bo dobil menda tudi svojega pokrajinskega namestnika v Ljubljani. Ali bo to zadostno nadomestilo za avtonomijo, za znižanje davkov, za služenje slovenskih fantov vojakov doma itd., kar vse so klerikalci pri volitvah obljubljali, je seveda drugo vprašanje. Demokrati nimajo za enkrat nobene odgovornosti in bodo lahko porabljali svoje moči, ki so jih skozi štiri leta trošili pri delu na državni upravi, plodonosnejše za delo med narodom. Z vsilo pa bodo tudi zahtevali izpolnitev najnujnejših zahtev ljudstva: sprejetje pravnega, invalidskega ter agrarnega

in drugih zakonov. Klerikalcem pa moremo le čestitati, da so se končno znebili položaja, kjer bodo morali tudi nositi odgovornost.

* Pisava »Nove Prave«. Z ozirom na notico pod tem naslovom, priobčeno dne 29. aprila 1923 v št. 97 našega lista, smo prejeli: Ni res, da je takrat narodno-socialni obč. odbornik dr. Ravnik, ki je sedaj predsedal med radikalce, odklenil zastopstvo nacionalnih žrtov klerikalne gonje, pač pa je res, da je dne 22. febr. 1923 glasom seznama, ki se mora nahajati v rokah g. dr. Vauhnik (pisarna dr. Müllerja), sprejel brezplačno zastopstvo gg. Antona in Juro J., ki sta mu tudi podpisala pooblastilo. Na podlagi tega tega pooblastila je tako sam, kakor tudi dr. Faninger nešteto krat interveniral pri preiskovalnih sodnikih. Dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru.

Politično obzorje.

Madžarska.

Češkoslovaška je začela vračati Madžarom nemilo za nedrago. Madžarske tolpe so pogosto izživale na češkoslovaški meji, prestopale državno ozemlje in streljale na češke straže. Nedavno je bil umorjen v izvrševanju službe češkoslov. finančni uradnik Sedlaček. Tudi v notranjosti Madžarske so imeli češkoslov. državljani različne stiski, ki nikakor niso v skladu z mednarodnimi običaji in ki kažejo provokatorsko naravo Madžarov. Jasno je, da bi hudimpeštanska vlada lahko preprečila izpade proti svojim sosedom. Ker pa na Madžarskem gospoduje klika, ki pozna samo nasilna politična sredstva in ki bi hotela na ljubo raznim grofom obnoviti staro Madžarsko, ne ozirajo se na to, da bi vsak tak poskus povzročil novo vojno — je seveda vsak resen sporazum nemogoč. Češkoslovaška je bila prisiljena poseči po bolj učinkoviti obrambi. Zaprla je vse meje, ustavila izdajanje potnih listov in odredila najstrožje nadzorstvo na meji. Madžarska vlada se je na videz preplašila energičnega nastopa Češkoslovaške in je predlagala, da mešana komisija preišče obmejne dogodke. Praska vlada je na načelu privolila v ta predlog. Med tem pa se je zgodil na češkoslov.-madžarski meji v Podkarpatski Rusiji nov spopad med madžarskimi in češkoslov. četami. Spopad se izzvali Madžari, ki so ostanili pri državni meji in jeli na čeških tleh izvijati. Razmere na slovaški meji so nekoliko podobne razmeram na jugoslov. bolgarski meji, kjer bolgarski komitaši tudi upadajo na naše ozemlje in pustošijo obmejne vasi. Razlika pa je ta: Bolgarija ima pošteno in odločno vlado. — Bolgarski ministrski predsednik Stambolijski je drugačen državnik kakor Horthy, upravnik madžarske države, ki je odgovoren za sedanjost madžarsko politiko.

Stambolijski si očitno prizadeva, da bi napravil v svoji domovini red. Njegova vlada se upira na kmečko ljudstvo, ker je velik del meščanstva takega mišljenja kot so bili nedavno obsojeni ministri, ki so med vojno izdali Srbijo in se združili z Nemčijo v boj proti antanti. Stambolijski je bil takrat preganjan in zaprt. Danes je prijatelj sporazuma z našo državo, nima pa moči, da bi vzpostavil red in mir na mejah, kar je v Macedoniji veliko težje nego v osrčju Evrope. Madžarski upravnik Horthy je povsem nasproten državnik. Bil je v prejšnji državni cesarski in kraljevi admiral. V svoji politiki se ne upira na ljudstvo, marveč na visoko plemstvo, ki si potem z nasiljem ali pa z lažjo pridobiva kmečko ljudstvo in meščanstvo. — Horthy je že ponovno pokazal, da bi najraje obnovil prejšnjo Ogrsko, če bi le bilo mogoče. Temu smotru se je vdinjalo tudi plemstvo, ki je izgubilo na odstopljenem ozemlju ogoromo premoženja. To premoženje je seveda sekvestrirano, zemljišča pa spadajo pod agrarno reformo. Češkoslov. vlada je razdelila že več tisoč hektarjev grofovske zemlje med poljedelske družine. Lahko razumemo, da bi madžarska visoka gospoda prizadevala za vsemirno sredstvo, da bi si zopet pridobila izgubljeno premoženje. Ker to ne gre drugače kakor z novo vojno, dela sedanjost madžarska vlada po stalnem in dobro premišljenem načrtu za to, da bi priprala svoje državljane za nova krvo-

prelitja in da bi tudi zunanji svet prestopila in prepričala o potrebi nove vojne. Pred par dnevi je celo nek ameriški senator interpeliral ameriško vlado glede krivice, ki se baje gode Madžarom. Te krivice obstoje v pravični razdelitvi grofovskega premoženja, iz česar so prizadeji napravili narodno in državno vprašanje. Z zgodovino, s ponarejeno »narodno voljo« in seveda tudi s čisto navadno lažjo hočejo dokazati, da ne bo preje miru, dokler ne bo Madžarska obnovljena — dokler ne bodo poravnane krivice, ki so se zgodile Madžarom.

Doma pa delajo razpoloženje, proti nasledstvenim državam tako, da s svojimi tolpmi izživajo razne spopade, ki jih potem listi razglasa v taki obliki, da se vzbudi madžarski narodni ponos. Vsega so krivi Češkoslovaki, Jugoslovani, Romuni, ki bi se radi polastili novih delov madžarskega ozemlja. To je seveda laž, ker na kako novo delitev Madžarske zaenkrat ni misliti in ker si sedne države iskreno želijo sporazuma z Madžarsko. Njihova zunanja politika ima povsem mirovne cilje. Nasprotno pa Madžari ob vsaki priliki naglašajo svoje sovražstvo do Čehov, Jugoslovancev in Romanov; poprej so skušali obnoviti vlado Habsburgovcev, sedaj pa se trudijo, da bi s sovražnimi sredstvi izzvali nemire na mejah in otežkočili ustalenie novega političnega reda v Srednji Evropi. Ni tedaj treba dolgo ugibati, kje so doma vojni hujskači in zopet se ni treba čuditi, da madžarsko plemstvo v zvezi s katoliško visoko duhovščino neprenehoma rovari proti državam, ki so osvobodile Nemadžare izpod ogrskega jarma.

Vir vsega zla je v Horthyjevi vladi. Ta režim bi bilo treba odstraniti, pa bi se Jugoslovani, Čehi in Romuni sporazumeli z madžarskim narodom brez vojne in sovražstva. Če pa nas bo še nadalje izzivala Horthyjeva klika, tedaj bo treba poseči tudi po strožjih sredstvih kot so sedanje češkoslovaške odredbe. Treba bo Madžarsko od vseh strani zapreti in jo gospodarsko »pritisniti ob zid«. Če bi tudi to ne pomagalo, bi bilo boljše, ako bi se Madžarsko razkosalo kakor nekoč Poljsko. Če se s tem ohrani srednjeevropski mir, ni demontiranje madžarske smodnišnice nikako zlo, marveč le dobro in zapadna Evropa bi morala tako akcijo podpirati v svojem lastnem interesu.

Zdelo se nam je potrebno, pokazati čitateljem v pravi luči kje so vzroki, da se toliko govori in piše o Madžarski. Prav posebno si morajo biti na jasnem naši Prekmurci, med katerimi se še vedno širijo od Madžarov naročene vesti. Pomilujemo madžarsko ljudstvo, da nima moči, da bi vrglo raz sebe grofovski jarm. Pomilujemo ga, da se da kljub slabim vojnimi izkušnjam hujskati na novo vojno, ki bi nedvomno prinesla poraz od vseh strani obkoljene Madžarske. Prevarani grofje si bodo že kakorkoli pomagali, gorje pa ljudstvu! Vendar pa mislimo, da bo madžarski narod že v bližnji dobi odprl oči in sam obračunal s Horthyjem. Ko bo to storil, mu ne bo težko si pridobiti tudi naše roke, kajti če pozabimo, kar je bilo v preteklosti, smo si lahko dobri prijatelji in podpiramo drug drugega pri velikih svetovno-gospodarskih nalogah, ki večje vse nasledstvene države k skupnemu delu.

Dnevna kronika.

— Iz poštne službe. Ostavko je podal šef oddelka za telefon in telegraf pri poštni direkciji za Slovenijo g. dr. Fran Janžekovič.

— Doslednost naprednjakov! Klerikalno časopisje besno napada vse, kar ni klerikalno: napredne denarne zavode, ki jim napoveduje brezobzirni bojkot, Sokola itd. Tak n. pr. klerikalna »Murska straža« v Gor. Radgoni na najgrši način psuje tamošnje Sokole in intrigira proti njim radi stavbišča, posojilnice v Radencih pa — ki je popolnoma v rokah naprednjakov — podpira ta listi s svojimi oglasi. Takih slučajev »napredne doslednosti« bi lahko našli še polno!

— »Naprejš«, glasilo socialistične stranke Jugoslavije, se je preselil v Celje in izhaja pod vodstvom g. Fr. Korena v povečani obliki v Zvezni tiskarni.

— Javna zahvala. Za »Javni šolsko knjižnico«, ki se snuje v Radvanju pri Mariboru, so na prošnjo šolskega vodstva darovale podružnice Ljubljanske kreditne banke, Jadranske banke, Centralne banke, Trgovske banke in Angloavstrijske banke v Mariboru vsaka po 50 D, skupaj 300 D. Mestna hišna knjižnica je darovala 200 a Posojilnica v Nar. domu 50 D. Za te darove imenovanim denarnim zavodom najlepša zahvala! Ostali tu neimenovani mariborski donatorji zavodi se prošnji iz neznanih vzrokov niso odzvali. — Šolsko vodstvo.

— Ribji zločinci. Sulec, imenovan kralj med ribami v naših vodah, stoji za čas svoje drstitve t. j. še do 31. maja pod varstvom in je pred navedenim dnem po zakonu strogo prepovedano, ga loviti, prodajati ali kupovati. Vključ prepovedi so nekateri gostilničarji kupovali njete sulece od divjih ribičev, ki jim je postava deveta briga, ter so si s tem natupom nakopali precejšnje nepravice. Z lovom na mrežo v dobi drstenja povzročajo ti zaničevanja vredni ribji zločinci neizmerno škodo v Dravi na ta način, da uničijo na tisoče sulčijih iker in zmanjšujejo naraščaj v Dravi, ki itak ni bogata na sulcih. Žalibog da ti zlikovci le prepogosto uidejo roki pravice, ker se nečesto medsebojno izdadi. Moralna dolžnost ne samo vsakega prijatelja živalstva, ampak sploh vsakega poštenega človeka pa je, čim dozna, da je bil kak sulec ujet tekom varstvene ali zaščitne dobe, da napravi nemudoma ovadbo na najbližjo javno stražo, ki je zavezana, da krivca izsledi in sulca zapleni. Lastniki ribolovov pa naj, neglede na dolžnost ovadenja, takim vidram za vedno odtegnejo ribolovsko dovoljenje. To velja predvsem za občine na deželi, kjer je prenašanje ujetega sulca skoro vedno opaženo. Slično naj bi se obravnavalo tudi lovenje sulecev pod postavno mero 70 cm skozi celo leto kajti taki sulci še niso nikdar drstili in torej tudi niso zadostili svojem namenu, to je zaplojevanju. Če ne bo vladala napram divjaštvo vsa strogost, tedaj bo sulec kmalu žrtev — na eni strani nekulturnosti divjih ribičev, na drugi strani kulturnosti vedno naraščajočih industrijskih podjetij ob rekah — in homo poznali sulca le še kot redko prirodno prikazen.

— Vlom na Polzeli. V noči od 26. na 27. aprila so doslej neznani storilci vlomili v trgovino Josipine Toplak v Polzeli ter odnesli raznega manufakturnega blaga za 10.685 Din. O storileh manjka vsaka sled.

— Umor pri Brežicah. V Trebežu pri Brežicah so živeli v skupnem gospodarstvu 51-letna Cecilija Banoš, njena 23letna hči Frančiška in njen ljubček 28letni Jože Bence. Ta se je zadnje čase udajal pijači, vsled česar je prišlo večkrat do prepira. V nedeljo je naenkrat Bence pripeljal kupeca, ki mu je hotel prodati posestvo za 80.000 K. Ženski sta pa izjavili, da ne dasta izpod 100.000 K. To je Bence tako razjezilo, da jima je začel groziti. Zato sta pobegnili k sosedu. V pondeljek zjutraj pa sta mati in hči prišli sosedom povedat, da je Bence ubit. Mati se je prijavila oblasti in pripovedovala, da je v pondeljek ob 7. uri zjutraj šla v hišo, da pogleda kokoši, ki so valile pod Benetovo posteljo. Bence jo je zgrabil in pričel dušiti. Zato ga je udarila s sekuro, ki jo je zagledala na njegovi postelji. Komisija, ki je popoldne prišla na lice mesta, je mnenja, da je bil Bence v spanju ubit. Mater so zaprli. — Preiskava bo dognala resnico glede umora.

— Od naših vrlih gospodov! Je odvisno da se pri nas uporablja domači izdelek, kakor so »Pekatele«. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

— Smrtni skok tikotapke. V Postojni so italijanske oblasti aretirale neko Antonijo Beček, ki je hotela vtihotapiti v Trst 1 kg kokaina. Na potu v Trst jo je spremljal finančni organ. V neopaženem trenutku je v bližini postaje Barcolla hotela pobegniti ter je skočila z drvečega vlaka. Padla pa je tako nesrečno, da je prišla pod vlak, ki jo je popolnoma razmesaril.

— Nenavaden plen je ujel pri ričarenju te dni nek Nikola Sire v Mostaru. Ko je trnek nategnil vrvice, je mislil, da se je ujela precej velika riba. Previdno je vlekel trnek iz vode. Na svojo veliko presenečenje pa je visel na traku mesto ribe — novorojenček. Ribič je javil nemudoma celo zadevo policiji, ki je uvela preiskavo, ki pa je doslej ostala brezuspešna.

— Senzacionalna aretacija predsednika madžarske stranke v Subotici. Dne 26. aprila je aretirala subotička policija predsednika madžarske stranke dr. Edena Nagy, ki je osumljen veleizdaje. — Državno pravdnistvo ima nevzpodbite dokaze, da je stal v zvezi z glavnim odbrom »probujajočih Madžarov« v Budimpešti, kamor je pošiljal redna poročila, nanašajoč se na gibanje Madžarov v Vojvodini in stanje vojaštva ob jugoslovensko-madžarski meji. Pozno ponoči se je vršila v njegovem stanovanju hišna preiskava, nakar je sledila aretacija. Zasliševanje je trajalo do zjutraj. Dr. Nagy odločno taji, da bi bil v zvezi z Madžari, ter pravi, da je predložen akt, ki je bil zaplenjen, in ki nosi njegov podpis, faziškat. Njegova aretacija je izzvala po vsej Vojvodini in v Beogradu veliko senzacijo in izgleda, da bo aretiranih v Subotici in po Vojvodini še več madžarskih voditeljev.

— Komunistična zarota v Zgornji Šleziji. Iz Gliwice poročajo, da je politična policija odkrila obsežno komunistično zaroto, ki je razpredena po vsej Gor. Šleziji. Komunisti so razpolagali z ogromnimi vsotami denarja in vzpostavili dobro urejeno tajno organizacijo, ki je pripravljala splošen obrat in proglašitev sovjetske oblasti.

— Tuji ne smejo v Turčijo. Ministrstvo notranjih zadev je dobilo službeno obvestilo iz Carigrada, da je angorska vlada od 26. aprila naprej prepovedala inozemcem vstop v Turčijo. Vsi tuji, ki so se nahajali na turškem ozemlju, so se morali vrniti čez mejo. Zanimivo je, da turška vlada te svoje prepovedi ni nikjer utemeljila.

— Brezverstvo v Rusiji. Sovjetski listi so ob praveslavni Veliki noči objavili poročila od vseh strani Rusije, kako so se ruski boljševiki norčevali iz Velike noči. V Minsku in Odesi so vsi delavci namenoma delali čez praznike in si privoščili počitek ob delavnikih. Delo so prekinili samo železničarji, a le za pol dneva, ko so imeli veliko zborovanje, na katerega so prinesli iz cerkve ikone, zastave, križe in oblačila ter jih po zborovanju zažgali z vpitjem: »Dol z Bogom! Dol z versko temo!« V Čiti in Blagoveščensku so se javno na trgu norčevali iz cerkvenih obredov in preprečili bogoslužbe v cerkvah. Med ljudstvom so komunisti razpečali tisoče knjig, ki smešijo vero v Boga. V Saratovu so javno sežgali vse ikone (Marijine podobe) in prepevali ob ognju delavsko internacijo-nalo.

— Čuden dež v Italiji. Minule dni je padal po nekaterih krajih Italije čuden dež. Mesto vodnih kapelj je padal droben pesek. Med prebivalstvom je zavladalo veliko razburjenje, ker so nekateri verski fanatiki začeli oznanjevati sodni dan. Razburjeno ljudstvo se je še le pomirilo, ko je bilo uradno razglašeno, da je to pesek, ki ga je bržkone prinesel močan veter iz Sahare. Pozneje se je ugotovilo, da je bil to pepel iz Vezuva. Kakor pri nas je tudi v Italiji bil hud veter, ki je dvignil na vrh ognjenika Vezuva nagromadeni pepel ter ga sipal daleč na okoli in ga odnesel tudi v zelo oddaljene kraje, kjer si tega pojava niso znali raztolmačiti.

— Dijaško življenje v Sofiji. »Studentska Revue« prinaša zanimive podatke o dijaškem življenju v Sofiji. Od 1961 slušateljev, ki so vpisani v poletni semester sofjske univerze, je 491 žensk. Na uradni fakulteti je vpisanih 840 slu-

šateljov. Društveno življenje je zelo razvito. Vsaka fakulteta ima svoje društvo, ki se udeležuje na znanstvenem polju.

— **Ruski dijaki v inozemstvu.** Ruski dijaški »Studenčeskiye gody« opisuje življenje ruskega dijaštva v inozemstvu. Ruski dijaki, željni naobrazbe, morajo čisto pustiti šole in opravljati fizična dela, da si pridobijo sredstva za življenje. Delodajalci izkoriščajo njih bedo, a delavci jih gledajo po strani, ker vidijo v njih gospoda in buržuja. Dijaki so izčrpani, bolečavi in mnogo jih izvrši samomor. Iz imenovanega lista je tudi razvidno, kako so raztreseni po vsem svetu. V Carigradu jih je 300, a žive v skrajni bedi, v Bolgariji jih je 1000, v Grčiji 300, v severni Afriki 200. Vsi ti so opustili študije ter se preživljajo kot delavci po tovarnah, rudnikih itd. V Rumuniji jih živi 200, v Egiptu 50, na Poljskem 600, na Letskem 100, v Jugoslaviji 3000, v Nemčiji 1138, v Franciji 370, v Estoniji 250, v Avstriji 300, v Italiji 130, v Norveški 15, v Angliji 175, na Madžarskem 40, v Braziliji 12 in v Belgiji 78. Razen tega pa služi krog 300 ruskih dijakov v francoski legiji.

— **Izkoriščanje petrolejskih vrelcev v Rusiji.** Poročila iz Amsterdamu javljajo da je dobila neka angleška družba obsežne koncesije za eksploatacijo petrolejskih vrelcev v Rusiji.

— **Velikanska skupščina prostozidarjev v Ameriki.** Dne 4. junija se vrši v Washingtonu ogromna skupščina prostozidarjev, za katero se je že došle prijavilo nad 300 tisoč udeležencev iz cele Amerike. Ki pripadajo znamenitu redu »Mystic Shrine«. Njih član je sam predsednik Zedinjenih držav Harding. Za to priliko je zložena tudi posebna pesem, ki pričenja: »Pride nas, oče Warren, 300 tisoč in še več, od vijugastih obrežij Mississippija in z vrhov nove Anglije...« Vsaka izmed 150 lož, ki jih ima ta red v Ameriki, odpošlje veliko deputacijo z godbo na čelu. Udeleženci bodo rosili vsi fese, ki ima nek tajejn pomen. Vsi hoteli so že najeti za udeležence, drugi pa bodo prenočevali v to svrhu postavljenih šotorih. To bo največji zbor ljudi, kar jih je videlo glavno mesto Zedinjenih držav izza meščanske vojne, ko je korakala skozi mesto vojska predsednika Andrewa Jacksona.

— **Prilopročljiva zakonska polovica.** Dne 5. aprila se je vršila pred sodiščem v Chicagu razprava proti neki Graciji Zalatorico, ki je bila obtožena radi nedopustnega vedenja. Grace se je opravičevala s tem, da je bila jezna na svojega moža, ker je opazila, da njegova ljubezen naglo peša. Sodnik se je temu čudil, ter jo vprašal, v kaki zvezi je to z njenim vedenjem, ki je vznemljalo okoličnjake v vsej sosesčini. Lepa Grace pa se je odzvala: »Oč žena zapazi, da postaja mož proti njej hladnejši, mora najprej polemiti vso posodo in uničiti pohištvo, ter postopati z možem kar najbolj surovo. Napraviti ga mora ljubosumnim ter ga prisiliti, da opraviča vsa hišna dela. Postopati mora z njim po taktiki ljudi iz kamene dobe. Mesto sladkorja mu mora dati v kavo soli, ter mu pokazati, da se ga ne boji.« Sodnik jo je mirno poslušal do konca, ni rekel nič in ji prisodil — 3 mesece zapora. In vsi možje so mu dali prav!

— **Moderni Jupiter.** Stari Grki in Rimljani s slikali svojega boga Jupitra s snopom strel (bliskov) v roki, ker so mislili, da meče strele in blisk z rokami v svet. Tak moderni Jupiter se je pojavil sedaj v Ameriki. Nek mehanik si je napravil električni stolec, s katerega »spuščajo« strele v ozračje. V eni roki drži kovinasto palico, s katero se dotika z elektriko napolnjenega kroglja, drugo roko pa drži iztegnjeno v zrak. Električni gre skozi njegovo telo in strele svizgajo meter daleč iz iztegnjene roke. Prizor je v temi zelo lep in res izgleda, kakor kak Jupiter, ki ima cel snop strel v roki.

Dopisi.

Fram. Namesto čvetja na grob nepozabnega učitelja Leopolda Serbineka so za revno šolsko mladino v Framu darovali: g. K. Černej 100 D, g. T. Krajnc 100 D, g. Böhm 100 D, g. St. Lešnik 50 D, g. F. Lešnik 50 D, g. Alf. Högenwarth 50 D, g. Iv. Kodrič 50 D, g. M. Zamolova 50 D, g. A. Šmirmaul 40 D, g. Iv. Bezjak 25 D, ga. M. Turnerjeva 25 D, g. K. Goldschneig 25 D, g. J. Poharjeva 20 D, g. dr. Byziemski 20 D, ga. L. Stampflov 20 D, g. A. Potočnik 20 D, g. J. Zisel iz Polskave 20 D, g. Iv. Petek 10 D, g. Fr. Bogatič 10 D, ga. Fr. Gertova 10 D, učiteljski zbor 150 D, občina Fram 100 D, skupaj 1945 D, za kar se p. n. dobrotnikom iskreno zahvaljuje šolsko vodstvo.

Muta. Podpredsedniku finančne kontrole g. Maksu Sikošku se je posrečilo aretirati ob državni meji zloglasnega tatu in potepuha 20 letnega Aleša Greinerja iz Pernic. Greiner je kradel vsekrog, posebno svoji babici in očmu ter s plenom vselej pobegnil v Avstrijo. Je že predkaznovan in je tudi enkrat celo iz mariborskih zaporov pobegnil. Hvala leži smo požrtvovalni finančni kontroli, ki vrši vestno in natančno svojo težko službo.

Ptujske vesti.

Ovetlični dan prireli Podružnica Ferijalnega saveza v Ptuj v nedeljo, 6. maja. Čisti dobiček se parabi za ureditev prenočišča za potujoče dijake. Mislimo, da nam na tem mestu ni treba posebej povdarjati pomena FS za izobrazbo dijaštva. Zato upamo, da cenjeno ptujsko občinstvo ne bo odklonilo naših nabitalev, ampak da bo s svojimi prispevki po možnosti podprlo naše delo. Odbor.

JDS.

TAJNIŠTVO DEMOKRATSKE STRANKE V MARIBORU za oblastno organizacijo stranke in za Maribor je odslej stalno v Cankarjevi ul. št. 1, pritično. Tam se tudi klubski lokali za seje strankinih organizacij in za sestanke strankinih pristajev. Tam naj oddajajo člani stranke vse svoje želje, zahteve, prošnje itd. Tam so na vpogled volilni imeniki za Maribor. Uradne ure so od 8.—12. ure dopold., ter od 16.—18. ure popoldne.

Tajništvo demokratske stranke v Mariboru ima telefonsko štev. 337.

Okrajni zaupni sestanek JDS se je vršil v nedeljo 29. aprila v Mesenju. Zastopniki sta bila rogaški in šmarski okraj. Po referatu obl. tajnika V. Spindlerja se je sklenila izpopolnitev strankine politične organizacije v obliki okrajne z ustanovitvijo novih krajevnih organizacij v St. Janžu, Slivnici, Mestnju, Lepikvi itd. Tudi razvoju kulturne organizacije se bo posvečala velika pozornost. Sklenilo se je sklicati za 10. maja pop. sestanek zaupnikov iz okraja šmarsko-rogaško-kozjanskega volilnega okraja v Šmarje, kjer se bo izvolil tudi nov okrajni odbor.

Nova krajevna organizacija JDS se je ustanovila v nedeljo 29. aprila pop v St. Janžu pri Zibki za občino Zibika, Sv. Stefan in Tinko. Obl. tajnik Vek Spindler je poročal o pol. položaju in pojasnil najvažnejše točke strankinega programa. V odbor organizacije, ki šteje že takoj ob ustanovitvi lepo število članov, so bili izvoljeni: Ivan Tojnik, posestnik v St. Janžu, kot predsednik; Ivan Novak, tesar v Tinskem, kot njegov namestnik; Martin Tojnik, pos. sin v St. Janžu, kot blagajnik; Anton Malgaj, viničar v Strtenici, kot tajnik; Martin Strašek, pos. pri Sv. Stefanu, Miha Žolgar, pos. v Strtenici, Anton Šešerko, pos. v St. Janžu, Ivan Ferme, kmečki sin v Strtenici, kot odborniki; Jakob Ferme, kmečki sin v Strtenici in Jože Šram, učitelj pri Sv. Stefanu, kot odb. namestnika; Gvidon Srahotnik, nadučitelj pri Sv. Stefanu, kot pregledovalec računov; Anton Malgaj, viničar, kot delegat za oblastni občni zbor. Imena vrlih naših mož in fantov so nam porok, da bo organizacija ena izmed najboljših in najdelavnejših.

Občni zbor kraj. organizacije v Oplotnici se je vršil 24. aprila. Izvoljen je sledeči odbor: predsednik Franc Petelinšek, kolar in pos.; podpredsednik Fr. Jerman, pos.; blagajnik Fr. Medved, tajnik Ferdo Rahle, odborniki Fr. Berglez in Ivo Rahle. Delegat za strankin oblastni občni zbor Fr. Petelinšek. V konjiškem okraju se pripravja ustanovitev novih strankinih organizacij v Vitanju, Spitališu, Stranica in Ločah.

Obč. zbor krajevnih organizacij JDS v Rajhenburgu se je vršil v nedeljo dne 22. aprila. Mnogi se še ne zavedajo, da ne pridemo do izboljšanja razmer z odtegotvanjem od podrobnega dela, z zabavljanjem čez isto pred nerazsodnimi elementi in z obsojanja vrednim defetizmom. Komur je na srečo blagor države in demokracije, ta se ne izogiba priliki, ko more na pravem mestu povzdigniti svoj glas tako, da ga sliši tudi centrala; ta ve pa tudi pritegniti vso organizacijo, da podpre njegove zahteve po opravičenih remediurah. Tako se je tudi ta občni zbor, na katerem je zastopal centralo g. dr. Rape, bavil z različnimi nedostatkami naše javne uprave ter vse zahteve formaliziral v soglasno sprejetih resolucijah, ki so se takoj odposlale na pristojna mesta. Storili so se važni sklepi glede pobijanja draginje in zboljšanja valute, glede zboljšanja stanja našega vojaštva in orožništva, glede odstranitve protidržavnih elementov iz naše uprave, glede službene pragmatike, glede odslovitve neslovenskih inozemcev iz industrijskih podjetij, glede povzdigov našega kmetijstva in glede združitve naprednih strank. Končno se je izrekla dr. Kukoven in dr. Žerjavu zahvala za njuna prizadevanja v svrhu emotivne formacije naprednih sil. Zborovanje je poteklo v najlepšem redu ter pokazalo veliko zanimanje udeležencev za javna vprašanja. Le po tej poti krepko naprej! Močnejša ko bo organizacija, tem lažje bomo zastopali težnje posredincev na merodajnih mestih.

Obiskujte
mestni muzej
v Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10.—12. ure. Vstopnina 1 dinar.

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Petek, 27. aprila: Vladna kriza je dosegla svoj višek. Radikalci sicer na vsej črti popuščajo, boje pa se novih volitev, ki jih zahteva demokratski klub takoj po sprejemu najvažnejših zakonov in ki bi se vršile še letos v jeseni. — Muslimani obsojajo politiko dr. Spahe, ker se je pridružil Radiću in dr. Korošcu. — Češkoslovaška je radi incidentov ob madžarski meji in radi napadov na češkoslovaške državljane zaprla vse meje napram Madžarski.

Sobota, 28. aprila: Danes je bil Pašič zopet v avdienci pri kralju, ki je ponovno izrazil željo za sporazum z demokrati. Radikalni klub je ponovno pretresal pogoje demokratskega kluba, katerim nasprotujejo samo nekateri radikalni ministri, ker bi morali svoja mesta odstopiti demokratom. Pašič je zato vrnil mandat. Kralj je poveril sestavo vlade predsedniku demokratskega kluba Ljubi Davidoviču.

Nedelja, 29. aprila: Davidovič vodi pregovora z radikalci in zemljoradniki. Jasno je, da bodo radikalci še nadalje odklanjali koalicijo z demokrati, ker se boje nadzorstva demokratov. Klerikalci skupno z Radićem intrigujejo na vse mogoče načine, samo da bi onemogočili koalicijo, ki bi z njimi za vedno pometla. — V Beogradu se je vršila velika nacionalistična manifestacija, katere so se udeležili delegatje iz cele države. Sprejeta je bila resolucija, v kateri zahtevajo odločno narodno vlado. — Trdi v Ljubljani so priredili nacionalisti manifestacijo po mestu.

Ponedeljek, 30. aprila: Pogajanja Ljubljane Davidoviča niso uspela; zato je vrnil kromi mandat za sestavo vlade. Kralj se je na to posvetoval s predsednikom narodne skupščine, kakor je sestavo vlade ponovno poveril Pašiču.

Torek, 1. maja: Pašič je končno dobil zahtevani mandat za sestavo homogene »samo« radikalne vlade. Po večini ostanejo v vladi dosedanja radikalni mi-

nistri, oni pa, ki niso bili izvoljeni za poslanca, med njimi tudi »slovenski« minister Zupanič, morajo odložiti svoje funkcije. Na njihovo mesto stopijo novi radikalni ministri.

Izpred sodišča.

Maribor, 28. aprila 1923.

Poneverbe pri mariborski obč. mesnici.

Mariborska mestna občina je ustanovila meseca avgusta l. l. lastno mesnico, da bi s prodajo mesa po nizkih cenah dosegla znižanje cen mesa. Vodstvo mesnice je bilo poverjeno mesarju Mihaelu Hari v Pobrežju pri Mariboru in njegovim gospodinjam Mariji Najžar. Hari je sekul meso, Najžarjeva pa inkasirala denar in ga oddajala v začetku mestul blagajni, od 1. oktobra l. l. pa ravcatelju Kernu. Od inkasiranega denarja si je pridržala blagajničarka v času svoje zaposlenosti pri mestni mesnici 12.000 K. Od tega denarja je porabila s Harijem v skupnem gospodinjstvu meseca decembra l. l. 3200 K. Povedala mu je da je denar poneverila na škodo mestne občine. Razun tega denarja sta si oba skozi 4½ mesece prilastila dnevno ¼ kg mesa za svoje gospodinjstvo. Hari še posebej ¼ kg mesa, ki ga je dajal svojemu pomočniku Alojzu Rojko. Poneverila sta skupaj 150 kg mesa v vrednosti 7900 K. Hari in Najžar, ki svoje dejanje priznata, sta bila pred okrožnim sodiščem obsojena radi hudodelstva poneverbe vsak na 3 mesece težke ječe.

Nasilen in tatinski ljubimec.

26letni kovač Ivan Lašič v Razvanju, okraj Maribor, ki je že 3krat predkaznovan, je imel do predkratkim ljubavne stike s čevljarjevo ženo Marijo Lovec v Studencih pri Mariboru. Klatil se je večkrat cele noči okrog Lovčeve hiše, če je bil mož doma. Lašič je osumljen, da je v noči na 12. marca odstranil kit na oknu Lovčeve delavnice, snel šipo in okna in potem izmknil 3 pare novih čevljev, ki so viseli na zidu tik okna, vredni 3000 K. V noči na 29. marca se je spet potepal okoli Lovčeve hiše in hotel k ženi, ker je vedel, da moža ni doma. Ko se mu do ranega jutra ni posrečilo priti v hišo, je iz jeze in zlobnosti zagnal dva kamna skozi okno v delavnico, ter tako razbil dve šipi. Čevljarški pomočnik Ludvik Cvetko, ki se je na ropot zbudil in šel van pogledat, storilec ni več videl, pač pa je našel v verandi sosedne hiše par čevljev in jih takoj spoznal za one, ki so bili njegovemu mojstru ukradeni 12. marca. Lašič, ki je hotel tiho priti v hišo, si je čevlje sezul, bil pa je pozneje pregan in jih ni utegnil vzeti seboj. — Prihodnji večer je Lašič zopet prišel pred Lovčovo hišo in iz zlobnosti zagnal kamen v delavnico, v kateri se je nahajal čevljar Lovec. Da odpadi zločinca, je stopil Lovec pred hišo, pri čemur pa ga je ta z nožem napadel in ga ranil na levi roki, nakar je nasilnež pobegnil. Lašič prizna, da je razbil šipe, taji pa tatvino čevljev, trdeč, da mu jih je žena sama izročila, kar pa ta odločno zanika. Sodišče je obsodilo Lašiča na 4 mesece težke ječe.

Nepoboljšljiv tat.

Delavec Ivan Rep v Pobrežju pri Mariboru, ki je že 5krat predkaznovan, je vlomil dne 31. julija l. l. v stanovanje Mihaela Vinšeka v Pobrežju. Marija Vodan, ki stanuje v istem stanovanju, je tata, ki si je pripravil dva zaboja z dve ma oblekama, 3 srajcami, 3 parami čevljev, 1 suknjičem, 3 predpasniki, 2 kriloma, svilenim robeem in srebrno uro z verižico, prepodila. Zbežal je v bližnji gozd. Posrečilo se mu je odnesti samo 640 K denarja, 31 srebrnih kron dva srebrna dvokronska novca in moški klobuk. Dne 25. avgusta l. l. pa je vdel v stanovanje Terezije Meglič in Feliksa Karla v Digošah. Pobral je moško obleko, klobuk srajco, spodnje hlače, par čevljev, svilen robeč, 5 kronski novac, komplet žensko obleko in predpasnik. Nadalje je osumljen, da je v polatin leta 1921 ukradel Alojzu Kuharju v Mariboru vožno dežno plahto, dne 24. januarja Mariji Temnikar rjuho in končno 28. januarja Josipu Tuhtaru rjuho, ki se je našla v njegovi posesti. Rep je bil obsodjen na 7 mesecev težke ječe.

Mornarica veže najoddaljenejšje države! Gradimo našo mornarico! Jačajmo Jadransko Stražo!

Mariborske vesti.

Maribor, 2. maja 1923.

m Živeli brafje Poljaki! Jutri dne 3. ta slavi bratski poljski narod svoj največji nacionalni praznik: proslavo znamenite poljske ustave z dne 3. maja leta 1871. Ta praznik spominja poljskega patriotičnega in slavne preteklosti poljskega naroda in njegove države. Po tem zgodovinskem dnevu je sledilo drugo razkosanje Poljske, za njim pa tretje in četrto, dokler ni bila Poljska definitivno razdeljena med sosednje reakcijske države. A tudi poljski vzgled nas uči, da nasilje nimajo trajnega vspeha in da zmagajo zmaga edinele narodna volja. Poljaki so danes svobodni, ujedinjeni in neodvisni. Nam v Mariboru se nudi priložnost, da na predvečer velikega poljskega nacionalnega praznika pozdravimo v svoji sredini zastopnike poljske mladine, ki nam prinašajo mile glasove emigracije, ki nam prinašajo mile glasove poljske pesmi. Iskreno in pristržno pozdravljamo »Chor tehnički« na tleh obmejnega jugoslov. Maribora in pozivljamo ob občinstvo, da zagotovo poljskim gostom prijetne spomine na Maribor. Živeli Poljaki!

m Poljski koncert v Mariboru. Spremembe v programu poljskih pevcev, ki so po naši državi, so povzročile nekoliko zmedo glede koncerta v Mariboru. V pondeljkovi številki smo najavili, da pride »Chor tehnički« dne 1. maja v Maribor in da bo koncert danes dne 2. maja. Ob sklepu lista smo izvedeli, da bo gledališče vprizorilo »Traviato«, zato pa bo poljski koncert preložen na četrtek. Iz tehničnih razlogov nismo mogli prestilizirati naše notice. Ravnokar izvedemo, da pridejo poljski pevci danes ob 3. uri v Maribor in da se vrši koncert danes, v sredo zvečer ob pol 8. uri v Narodnem gledališču. »Traviato« je bila odpovedana. Opozarjamo tedaj ves jugoslov. Maribor na nedeljski koncert in apeliramo na slovensko zavest našega občinstva. Naša dolžnost je, da v napošljenem gledališču pokazemo Poljakom svoje simpatije. Koncert bo nudil tudi prvo vrsto umetniški užitek.

m Smrtina koša. Včeraj 1. t. m. ob 15. uri je umrl v ukrajinski javni bolnici g. Vladimir Gvardijančič, paznik moške kaznišnice. Bil je vester in marljiv državni uslužbenec in zaveden narodnjak. Včeraj mu spomin. V pondeljek je umrl tu posestnik in bivši mesar g. Tomaž Reisman.

m Osebnost. Trajno vpojojen je na lastno prošnjo kanclist g. Iv. A. Papis pri okrožnem sodišču.

m Proslava 1. maja v Mariboru se je vršila v znamenju politične razdrapanosti proletariata. Internacionalni socialisti demokratije so že cele dni prej oznanjevali z lepaki svojo proslavo, ki pa kljub temu ni bila niti senca napram prreditvam v prešli letih. Zjutraj ob 5. uri so priredili budnico s pekrsko godbo. Dopolne je bil zopet obhod po mestu. Na Rotovškem trgu je bil po obhodu javen shod, na katerem sta govorila župan Grčar in občinski svetnik Čeh, popoldne pa se je vršila zabava v gostilni Roth na Tržaški cesti. Še slabše so jo odrezali klerikalni »socialisti«, ki so kljub napovedanim cerkvenim svečanim spravi skupaj komaj sto ljudi. Vojna demagogija se je že precej ohladila in to se je poznalo tudi temu shodu. Narodni železničarji pod okriljem »Dravce« so priredili popoldne promenadni koncert na Trgu svobode, zvečer pa se je vršila veselica v Narodnem domu, ki je bila zelo dobro obiskana. Nastopili so vsi odseki glasbenega društva »Drava«.

m Slava izmisljarske podoficirske šole »Kralja Petra Velikog Oslobodilca« v Mariboru se vrši 4. maja t. l. v spomin na dan ustanovitve šole l. 1896. Proslava se vrši v vojašnici »Kralja Petra Vel. Osl. Osl. Osl.« in prične ob 10. uri dop. Popoldne so vojaške vaje, sokolske telovadbe in nogometne tekme itd. Popoldanska prireditve je pristopna za širše občinstvo.

m Odmevi občinskih sej. Socialistični obč. svetnik Bahun toži dr. Leskovarja, ker mu je očital v obč. seji denuncijantstvo napram lastnim tovarišem. Pri sodni razpravi minulo soboto je dr. Leskovar nastopil dokaz resnice. Ker je predlagal še nove priče, je bila razprava preložena. V kratkem se pa vrši tudi razprava v tožbi dr. Leskovarja proti Bahunu, ki je prvemu očital, da je kot pravni zastopnik mestne občine slabo postopal. Tudi Bahun nastopa dokaz resnice.

m Predavanje o Rabindranathu Tagoreju. V pondeljek je predaval v »Ljudski univerzi« g. inž. Janko Kukovec o velikem Indijcu Rabindranathu Tagoreju (izgovori Takur). Uvodoma je opisal življenje tega duhovnega velikana, ki je za nas zapadnjake tip čisto druge kulture. Predstavitelj od naših miselnih smeri neodvisnega sveta. Ntalo je obširneje o črtal Takurjevo umetnost. S primari iz njegovih del, ki jih je predavatelj čital z globoko čustvenostjo in resničnim notranjim umevanjem, je seznanil poslušalce z orientsko dušo, katera je našla v Takurju svojega najglobljega tolmača. Iz Takurjeve umetnosti veje dva resnična, iz človeškega bistva izhajajoča: vere v božanstvo, ki se očituje v slehernem človeku in v vseh pojavih prirode. Božanstvo, priroda in človek so tu v harmonični celoti. Lepo zasnovano predavanje je zapustilo v poslušalcih globok vtis. Predavatelju je treba priznati, da se je intenzivno počel s Tagorejem in z vzhodnimi kulturami. Njegova nadaljna predavanja bodo nudila resničen užitek. Želeli bi bilo, da bi se občinstvo nekoliko bolj zanimalo za predavanja v »Ljudski univerzi«, posebno pa še za serijo predavanj g. Kukovec o Takurju. Zlasti bi hoteli videti na teh predavanjih naše intelektualce in mladino.

m Prihodnje predavanje v »Ljudski univerzi« se vrši v pondeljek dne 7. tm. Predaval bo zopet g. inž. Kukovec o Rabindranathu Takurju. Predavanje bo sicer nadaljevanje prejšnjega predavanja, vendar pa bo tako zaokroženo, da ga bodo z razumevanjem sledili tudi oni, ki prvemu predavanju niso prisostvovali. Začetek točno ob pol 8. (20) uri v mali kazinski dvorani.

m Glasbena Matica. Pevski zbor Glasbene Maticе v Mariboru ima nocoj, srede, 2. maja točno ob 8. uri pevsko vajo moškega zbora. Vsi!

m Sadovi klerikalne vzgoje se kažejo tudi pri vojaških novincih, ki odhajajo te dni k vojakom. Dne 1. maja so prihajali v mesto celi vozovi iz Slov. goric. Mesto običajnega veselega petja in vriskanja novincev pa je bilo slišati klice kakor: Dol Srbi! Srbe na vrbe! in sleno. Razumljivo je, da vidijo fantje, ki se jim že pred nastopom vojaške službe vcepil sovražstvo do srbskega naroda, v vsaki, še tako dobri stvari, srbski jarem. To pa samo za to, ker je poveljevalni jezik srbohrvatski, ki ga sicer popolnoma razumejo, a ga sovražijo bolj, kot nekoč nemškega, ki so ga hvalili in poveljevali vsi klerikalni priganjači. Upamo, da se bodo fantje sami prepričali, kako grdo jih hujskajo klerikalni »priateljci«, in da se živi med srbskim narodom vsaj tako prijetno, kakor nekaj med Nemci, ki so nas pitali z raznimi »Henochsi« in drugimi nečednimi priimki.

m Društvo kolezarjev in moravčijstov »Perun« ima sejo v petek 4. t. m. ob 20. uri v gostilni pri »Črni Jurju«.

m Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slovstva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu. Knjižnica kupi takoj po izidu vsako novo slovensko knjigo.

m Žrtve neprevidnosti. Nedavno smo poročali, da se je ponesrečila na Pobrežju 9 letna Julka Jelenc, hčerka tamšnjega pekarija Jelenca pri kuhanju za jutrnja na aparatu na špirit. Zdobila je težke opekline in so jo morali oddati v bolnico. Dne 1. maja je po težkih mukah podlegla zadobljenim poškodbam. Pogreb se vrši dne 3. maja iz mrtvašnice javne bolnice na mestno pokopališče v Pobrežju. To je v kratkem času že druga žrtev neprevidnosti odgovornih varuhov.

m Gospodinja pozor! Tvoja Meinl, Gosposka ulica 7, izdaja danes 3. tm. brezplačne poskuse kave.

Narodno gledališče

Repertoire:

Sreda, 2. maja: Koncert poljskih akademikov iz Lvova, izv.

Četrtek, 3. maja: Ubijač, B.

Petek, 4. maja: Zaprti.

Sobota, 5. maja: Faust, izv. Gostovnja g. Flegla (bas), g. Hrčiča (bariton) in g. Knittla (tenor), članov zagrebske opere.

—□—

»Ubijač«. Jutrašnja zanimiva predstava »Ubijač« se vrši za ab. P, kjer je še več prostorov na razpolago, na kar opozarjamo cenj. občinstvo.

»Ubijač«. O sinočnji premieri tega velikopoteznega dela, ki je imelo na mariborskem odru izredno lep umetniški uspeh, prinesemo jutri daljše poročilo.

Zanimivo gostovanje v mariborskem gledališču. Nad vse zanimiva bo nedvomno sobotna predstava »Faust« pri kateri bodo sodelovali najodličnejši pevci zagrebske opere in sicer bo pel partijo Mefista g. Flegel (bas), partijo Valentin g. Hrčič, partijo »Faust« g. Knittl. Gospoda Hrčiča in Knittla smo imeli priliko že večkrat čuti (»Faust« »Traviato«). Tudi g. Flegel se nam je predstavil v Hoffmannovih pripovedkah in nam ostal od tedaj v najlepšem spominu. O povelji in predstavi še spregovorimo; za sedaj pa opozorjemo občinstvo, da si vstopnice čimprej preskrbi, ker je zanimanje že sedaj veliko.

Naša morska obala od 600 km je brez obrambe! Snujmo Jadransko Stražo!

Knjižna tombola Jugoslovenske Maticе.

Časi draginje so kruto zadeli slovensko knjigo — najlepše, kar ima slovenski narod. Vedno bolj redki postajajo oni, ki si morejo nabavljati slovensko knjigo, ki bo skoraj hranjena le še po knjižnicah. Toda slovenska knjiga, ta naš ponos in naše bodrilo mora med ljudstvo; kajti iz ljudstva je izšla slov. knjiga ljudstvu je namenjena in ljudstvo naj jo tudi ima. Da se to vsaj deloma uresniči, priredi Jugoslovenska Matica v Ljubljani knjižno tombolo.

Da pride slovenska knjiga med naše ljudstvo, je torej prvi pomen knjižne tombole Jugoslovenske Maticе, ki tudi s tem svojim činom dokazuje, da je ona ena naših prvih kulturnih organizacij.

Kakor vsaka tombola, naj prinese seveda tudi knjižna tombola prireditelju nekaj dobička. Ta dobiček pa porabi Jugoslovenska Matica za one, ki so najbolj potrebni naše pomoči, bodisi v kulturnem ali gospodarskem oziru, porabi ga za našo brate in sestre, ki prebivajo preko naših državnih mej.

Iz tega dvojnega ozira je knjižna tombola Jugoslovenske Maticе čista kulturna prireditev, ki je vredna in potrebna vsestranskega podpiranja in sodelovanja.

Knjižna tombola se vrši na sledeči način:

Tombolske tablice so opremljene s posebnim pečatom, ki nosi napis »Knjižna tombola Jugoslovenske Maticе, 1923«. Vsaka tablica stane 2 Din. ter jih prodajajo v prvi vrsti podružnice Jugoslovenske Maticе širom cele Slovenije, odnosno, kjer podružnic ni, drugi pooblaščenec Jugoslovenske Maticе.

Žrebanje se vrši na sledeči način: Trije odborniki pokrajinskega odbora Jugoslovenske Maticе imajo nadzorstvo pri žrebanju, ki začne v petek, dne 25. majnika. Ta dan se potegneta prvi dve številki, ki se priobčita potem v soboto, odnosno nedeljo v vseh slovenskih dnevnikih. Kdor je zadel obe številki v eni vrsti, pošlje tombolsko karto v kuverti na naslov: Jugoslovenska Matica v Ljubljani. Odsek kontrolira pravilnost tombolske karte in izrebanje številke ter odda naročilo Matici knjižarni v Ljubljani, da dopošlje takoj dobiček na slovo, ki je pridejan dotični tombolski karti. Naslednji petek, dne 1. junija se vleče tretja številka. Ta se ravno tako

priobči v vseh dnevnikih in vsi oni, ki se sedaj izmed treh zadeli dve številki v eni vrsti, pošljejo tombolske karte z natančnim naslovom opremljene v Ljubljano. Tako bodo najbrže izrpane vse ambe.

V petek, dne 7. junija vleče se četrta številka. Na vrsto pridejo dobitki terna s tremi številkami v eni vrsti. Postopek isti kakor zgoraj.

V petek, 15. junija se vleče 5. številka. Na vrsto pridejo dobitki tern in kvaterni s tremi odnosno štirimi številkami v eni vrsti.

V petek, dne 22. junija vleče se šesta številka. Na vrsto pridejo kvaterni in tudi še činkvini, to je 5 številke v eni vrsti.

V petek, dne 29. junija vleče se 7. številka. S to številko bodo gotovo že izrpani vsi činkvini. Postopek za sprejem dobitkov vedno isti.

V petek, dne 6. julija vlečejo se od 8. do 15. številke. Možno je, da bo tu izreban že prva tombola.

Naslednji petek, dne 13. julija potegnemo se 16. številka ter bodo skoro gotovo izrebane s to številko tudi vse tombole.

Vse dobitke odpošlje po pošti Matica knjižarna v Ljubljani popolnoma brezplačno za onega, ki je dobiček zadel.

Tablice za to tombolo ima v prodaji in v zalogi pokrajinski odbor Jugoslovenske Maticе v Ljubljani.

Rojaki, sezite po njih, ter si osnujte odnosno pomnožite domačo knjižnico!

Ljubljana, dne 15. aprila 1923.

Pokrajinski odbor Jugosl. Maticе v Ljubljani.

Objave.

§ Znakovna dneva v prid dnevnemu zavetišču in otroški bolnici se ne vršena binkoštno nedeljo in pondeljek, kakor smo prvotno poročali, temveč že v soboto 5. in v nedeljo 6. maja. Prosimo cenjeno občinstvo, da s svojimi prispevki našo akcijo dragevolje podpre. Marib. žensko društvo.

§ Glasbena Matica iz Maribora poroča, da se vrši znakovni dan v prid njemu glasbeni šoli v binkoštnih praznikih dne 20. in 21. maja 1923.

§ Planinci, kateri ste dobre volje, se naprošate, da se pred vsakokrajnim odhodom na Mariborsko koč oglasite v trgovini I. Kravos, Aleksandrova 13. Tam se vedno dobi kaka malenkost za MK. Vsak pravi planinec naj si v čast šteje, ako more tozadevno planinstvu kaj pripomoči. Planin. Zdravol!

§ Mariborska koč. Iz Maribora mimo kadetnice, ali pa iz Hoč čez Reko 3 ure. Priznana dobra postrežba z vsemi, kakor v mestnih restavracijah, dalje tudi jajca, mleko in maslo vedno na razpolago. Ker je sneg že izginil, je tura za vsakogar, še tako salonske planince, priporočljiva, ter v spomladni obleki naravnost vabljava.

Nekaj za ženske.

Kdaj naj se dekle omoži?

Na to vprašanje je gotovo težko odgovoriti. Mi sami tudi ne nameravamo razglabljati tega vprašanja in prinašamo zato le mišljenje nemškega pedagoga dr. Maybacha, ki pravi:

»Ali zna vsako dekle izvrševati vse hišne posle? Večina deklet niti v svojem 20. letu ne zna prirediti pečenke. Pripravljanje različnih juh ji je ravno tako neznan kakor kuhanje mnogih drugih jedi. Ona zna samo jesti. Ali se dobi tako mlado dekle, ki bi bilo tako potrpežljivo, da bi zakrpalno možve nogavice? Ali se tako dekle ne boji velikega stanovanjskega čiščenja pred Veliko nočjo kakor sodnega dne?

Ne sme se pozabljati, da dekle, ki stoji v zakon, postane za mah iz otroka vrhovna gospodinja lastnega doma. Za tako vladanje pa mora imeti dekle gotovo pripravljenost.

V večini primer je torej omožitev deklet pset 20. letom preuranjena. Seveda se med dekleti izjeme. Sicer pa je tudi mnogo mož, ki ne zahtevajo od svoje žene, da jim te vodje silno gospodinstvo, temveč prepuščajo to svoj materi ali pa vsaj gospodnji. Taki možje samo žele, da se zvečer v službi ali kje drugje vse čudni mladosti, svežosti in lepoti njihovih žen. Seveda si tako ženo more privoščiti le bogataš...»

Gornje vrste veljajo seveda v prvi vrsti za meščanska dekleta, podeželska se večinoma v zgodnjih letih naučijo vsaj najpotrebnejšega. Zlasti moramo v tem oziru pohvaliti večino slovenskih kmetijskih deklet, čeprav se po vojni žal tudi pri nas opaža večja zanikrost in lahkomišelnost.

Kultura in umetnost

x Žrtev. Delavska Igra v štirih dejanjih. Premiera danes ob pol 20. uri v Narodnem domu. Pri predstavi, kateri bo prisostvoval tudi g. pisatelj, sodeluje salonski orkester. — V zasedbi vlog je nastala majhna sprememba: Mesto g. Kralja nastopi kot Mrak g. Furijan, v vlogi Milke pa gđ. Pauličeva namesto gđ. Liatke. — Na zanimivo premiero opozarjamo z iskreno željo, da jo naše narodno občinstvo posesti v obilnem številu. Na posledicah veselega 1. maja naj ne trpi ljudski oder, ki danes zaključuje žrtev in ljubezni polno prvo zimsko sezono.

x »Faust«. Sobotna predstava te klasične opere Gounodove se je podala v docela prenovljen in bistveni izpremenjeni sceniški dekorativni obliki, kakor tudi z izpremenjeno zasedbo; smatramo jo torej lahko kot premijero. In k temu še kot izredno posrečeno! Takoj hočemo zabeležiti, da je bila to brezdvomno najslabjaja predstava na mariborskem gledališkem odru. K temu izvenrednemu uspehu je seveda pripomogla odlična zasedba po treh ljubljanskih umetnikih, kakor tudi priznana dirigentska in režijska usposobljenost opernega ravnatelja g. A. Mitroviča. Naslovno vlogo Fausta je podal g. Sovilski. Bil je glasovno izborno razpoložen. Mefista je kreiral g. Zathay, ki ima sonoren in blagodoneč bas. Njegova vitka, visoka postava je kakor ustvarjena za to vlogo. Bil je prav eleganten Faust, ki je pa tudi elegantno in s temperamentom igral. Ga. Mitrovičeva, kot Margita, je bila istotako na višku. Za njeno sceno z Mefistom v cerkvi, ter v ječi, ji moramo izreči posebno zahvalo. Bili so to umetniški doživljaji. In kaj naj porečemo o Valentini g. Balabana? Že njegova nastopna arija v 2. sliki je povzročila buren aplavz pri odprti sceni, ter dokazala, da imamo pred seboj mojstra, velikih umetniških kvalitete in ki zamore izrodno uplivati na poslušalce. Scena umirajočega Valentina v 5. sliki pa je bila prav klasično dovršena, ter je učinkovala pretresljivo. Vsek opis je tukaj nedostaten; kaj takega je treba videti. Vloga Siebela je za gđ. Gajevo kakor ustvarjena; zadovoljila je zelo in to v pevskem, kakor igralškem oziru. Gđ. Kogejeva, kot Marta je dokazala, da vidno in smotreno napreduje, igralsko in pevsko. G. Janko, kot Brandner, je bil edini stari, vedno simpatični znanec, v tej vlogi. Zbor, tudi moški, je v igralškem oziru kazal večjo gibčnost, kar je z zadovoljstvom zabeležiti. Orkester je igral istotako z veliko vneto. Sceniške in režijske izpremembe so bile bistvene, pri tem pa umetniško premišljene in stvarno utemeljene. Faustova soha, ter prikazen Margite (v 1. sliki) je bila urejena bolj intimno ter tajinstveno. Peta slika, po Valentini smrti, se je podala v cerkvi, kakor zahteva to originalna scena, ko stopa Margareta po smrti po stopnicah v nebesa. Celokupni utis tega tragičnega trenutka se je v novi obliki vsekakor boljše podal. Prvovrstno uspela predstava je dosegla zaslužen pohvalo v burnem aplavzu in ovacijah, katerih kar ni hotelo biti konca. Vedno in vedno se je klicalo poedine predstavnike pred zastor. — Gospodu ravnatelju Mitroviču, kot dirigentu in režiserju, pa naj bo še ponovno izrečeno priznanje ter zahvala za izreden umetniški užitek. H. D.

x Koncert Brandl-Frisch. Dne 28. t. m. sta priredila domača umetnika, violinišinja g. Brandl-Pelikan ter pianist g. H. Frisch svoj drugi sonatni večer v Götzovi mali dvorani. Zadovoljiv obisk te prireditve je dokazal, da so taki intimni muzikalni večeri pri nas potrebni in da se bodo brezdvomno udomačili. — Pri tem, ko je prvi koncert imel na vzporodu dela novih mojstrov, upoštevala se je toplota tudi klasična doba. V erti: Beethoven-Brahms-R. Strauss, je bila podana že nekaka razvojna linija umetniške oblike komorne glasbe. Beethovenova sonata op. 12 (d-dur) ge drži sicer tradicionalne klasične oblike, vendar se že

čuti nagibanje k novi štrnji romantičizma. Brahmsova sonata op. 78 (g-dur) se odlikuje po neki prisrčnosti izraževanja. Drugi, adagio-stavek, je pa upravljal kopotežno, prosto in nekako rapšodiško zasnovan. Na teh prdinah pa sloni mojster in velikim moderne glasbe, R. Strauss. Njegova glasba uporablja najbolj komplicirana izraževalna sredstva v doseg izrazite plastike. Nekako čutnostna glasba. Oba izvajajoča instrumenta, violina in klavir, sta enakovredna in vsak v svojem bistvu uporabljena. Vsled tega se zahteva velika tehniška dovršenost v igri teh kompozicij in umetniško vglobljanje v muzikalno vsebino. Violiniška g. Brandl razpolaga v virtuosno tehniko ter s sočnim tonom; v igri pianista, g. Frischa, pa se spet izraža značilna osebnost poteza ustvarjajočega umetnika; oba virtuoza pa se združujeta v srečno umetniško celoto. Uspeh njunega podavanja tudi ni izostal. Hvaležno občinstvo ni štedilo s pritrdjevanjem, ter je h koncu izsililo kot dodatek ponovitve drugega stavka Straussove sonate, ki jo očitno na publiko napravila največji utis. H. D.

Sokolstvo.

o Odsek za zgradbo Sokolskega doma ima sejo v četrtek 3. t. m. ob 20. uri.

o Manifestačni zbor mariborskega Sokolstva. Za ponedeljek zvečer je sklical mariborski Sokol svoje člane in članice k zborovanju v veliko dvorano Narodnega doma. Pred polno dvorano so v nad dve uri trajajočem zborovanju govorili bratje starosta dr. Sernee, sodni svetnik Janko Sernee in župni starosta dr. Pivko, ki so obširno razpravljali o poslanici Sokolstva in klicali k poglobljenju sokolske zavesti. Brat dr. Kovačič se je spomnil nedeljske beograjske slavnosti nacionalistov, katere bi se moralo udeležiti tudi Sokolstvo kot borbeno narodna organizacija, ki bo morala morada kmalu tudi dejansko pokazati to svojo borbenost, če bo ogrožena edinstvena vez osvobodene Jugoslavije. Na ta del svoje poslanice mora polagati Sokolstvo svojo največjo pažnjo. Izvajanja dr. Kovačiča in njegovih predgovornikov so poslušalci pozdravili z navdušenim ploskanjem. Starosta je potem s čestitkami razdelil častna odlikovanja, katere so prejeli mariborski Sokoli in Sokolice o priliki lanskega vsesokolskega zleta v Ljubljani. Končno se je v svojem govoru še brat Julče Novak spomnil 30letnice sokolskega dela brata dr. Murnika, ki naj bo mlajši sokolski generaciji vzpodbujajoč vzgled pri delovanju za Sokolstvo. Zborovanje, katerega so se udeležili v prav lepem številu tudi starejši bratje iz vseh slojev, je živahno vzpodbudilo sokolski pokret mariborskega Sokola izven telovadnice.

Sport.

o Spomladanska dirka mariborskega dirkalnega društva se vrši, kakor smo že poročali, dne 6., 10. in 13. maja na dirkališču na Teznu. Dirka bo zelo zanimiva, ker se je udeležiti razen že priznanih dirkačev tudi več novincev. Prvi in zadnji dan dirke se vrše tudi tekmovalne vožnje, ki so postale pri nas zelo priljubljene. Na dan dirke vozi iz Maribora na dirkališče poseben vlak.

o Prvenstvena tekma ISSK Maribor: SV Rapid. 0:0. Tekma je privabila na igrišče številno občinstvo, katero se je divilo lepi igri, ki je bila ves čas odprta. Žalibog ni bilo igrišče baš, vsled mokrote kaj vredno, vendar se je igra gladko razvila. Prva polovica igre sicer ni nudila tako napetih momentov, kakor je bilo to videti v drugi polovici. Pri vsem tem pa moramo konstatirati, da je bila premoč Maribora očitna, o čemur se je občinstvo samo lahko prepričalo in je tudi razvidno iz števila kor. v 4:10 v prid Maribora. Obe moštvi sta se odlikovali v požrtvovalnem igranju, zlasti pa je bila na obeh straneh izvrstna dramba in oba vratarja. Pač pa bi želeli, da pokaže Maribor pred nasprotnim goalom malo več odločnosti. Sodil je g. Witter iz Zagreba popolnoma nepristransko in skoznjaz natančno.

o Predigra rezerv. Je končala v prid ISSK Maribor z 2:1. Sodil je g. Honanichl, v marsikaterem oziru napadno.

Gospodarstvo.

Gospodarstvo Pokojninskega zavoda za nameščenice v Ljubljani.

Prejeli smo iz gospodarskih krogov: Zavod je sestavil poročilo o svojem poslovanju v letu 1922, iz katerega so razvidne sledeče zanimive številke: Upravnih stroški znašajo v tem letu 921.799,43 Din. dočim znašajo vse dajatve samo 56.199,60 Din.; od tega so prejeli: 60 invalidov Din. 18.090.—, 117 vdov Din. 12.948.— in 160 sirot Din. 8250.—, toraj vsaka oseba povprečno beraški znesek Din. 116,58 v celotnem letu, ostanek po Din. 17.990.— se je pa izplačal na odpravninah. Vse premijske rezerve zavoda so znašale leta 1919 Din. 115.000.— in so se pomnožile do leta 1922 na Din. 11.797.114,75. V letu 1919 je štel zavod okoli 1500 zavarovancev, koncem leta 1922 pa 7408. Iz teh števil je razvidno zelo neekonomično gospodarstvo, ker znašajo upravni stroški na vsakega zavarovanca okoli Din. 125.— letno ter so ničmanj kot 17krat višji kot vse izplačane dajatve.

Ker se gospodarstvo zavoda s tako ogromnimi upravnimi stroški in hitrim kupičenjem milijonov, kar oboje ni niti v najmanjšem skladu s socialnim dajanjem, pod nikakim pogojem ne sme trpeti, je potrebna v zavodu radikalna remediura. Znižati se morajo nezaljšano visoke premije, ki pri vladajoči dragini težko obremenjujejo vse delojemalce in delodajalce, kar izpričuje dejstvo, da znašajo iste za vsakega nameščenca, ki ima nad Din. 8640.— letne plače, Din. 1080.— na leto t. j. do 12% njegove plače; nasprotno se pa morajo zvišati dajatve vpokojencem ali invalidom, vdovam in sirotam, katere so sedaj podobne ničli. Nadalje je treba skrajšati čakalno dobo na 30 let. Do pokojnine ima nameščenec po zakonu pravico šele po 40 službenih letih ali pa po doseženih starosti 60 let; pred tem časom se upokoji le kot invalid, ako dokaže, da je postal za delo nesposoben. Iz prakse je pa dokazano, da so med trgovskimi in drugimi zasebnimi nameščenimi zelo redki oni, ki bi bili fizično zmožni, opravljati službo do tako visoke starosti in ako se tuintam še najde nameščenec s to starostjo, se ga drži v službi edinele iz usmiljenja proti nizki plači. Velika hiba zavoda so pa ogromni upravni stroški, ki znašajo, kot že omenjeno, pri 7408 zavarovancih skoro 1 milijon dinarjev letno in so 17krat višji od dajatev, to pa zato, ker ima zavod mnogo preveč uradništva, med temi mnogo z visokimi naslovi in tako ogromnimi plačami, kot nikjer drugod. Ako premetiramo vse te številke, moramo nehoti priti do prepričanja, da ima zavod edinele namen izžemanja pridobitnih stanov in njih nameščenec, ne da bi tem kaj koristil in se ga smatra kot nekako molzno kravo za nekaj dobro plačanih ljudi.

Iz teh razlogov se je obrnil Trgovski gremij v Mariboru na nekatere odbornike in delegate zavoda, da zastavijo vso svojo moč in vpliv za njega moderno preureditev v zgoraj opisanem smislu, s čemur šele bo upravičen njega obstoj.

HMELJ.

Nas rojak, ugledni in podjetni Vrančan, g. Janko Lavrič, sedaj veletržec v Strassbourgu, je objavil v domačih časopisih članek: »Hmeljske cene«, katerega bi podpisal kar z obema rokama. — Bodi mi dovoljeno, da spopolnim navedeni članek v zadevi delovanja Hmeljskega društva in sicer a) glede selekcije iniranja hmi. rastline, b) glede signiranja ali označenja in certifikacije našega pridelka in c) glede državne podpore.

Hmeljarsko društvo je storilo, stori in bo storilo svojo dolžnost, vendar mu je sodelovanje in podpora vseh hmeljarjev nujno potrebna. Naši hmeljarji so napram prizadevanju Hmeljskega društva preveč indolentni, brezbrizni in se danih jim navodil in naukov premalo drže. Vsi bi radi imeli leto za letom visoke cene, kadar pa gre za podporo in prizadevanje društva, takrat so pa gluhi. Vsi hmeljarji bi se morali poprijeti selekcije iniranja hmeljarske rastline po njim že obilokrat danih navodilih ter skrbeti za lepo obiranje, pravilno sašenje in pravočasno basanje hmelja. Prepotrebno selekcije iniranje bi se pa moglo najuspešneje vršiti potom zavoda, kateri bi se intenzivno in racionalno s tem pečal in bi imel v to svrhu tudi vsa

potrebna sredstva na razpolaganje; takšen zavod bi bila kmetijska šola, katero naj bi država ustanovila v Zaleu, kot središču savinjskega hmeljarstva. Ker bi pa ta šola v prvi vrsti morala biti tudi praktična, morala bi imeti svoje lastno, popolnoma urejeno gospodarstvo.

Širši javnosti ni znano, da sta Hmi. društvo in Hmeljarna I. 1912 ustanovila v Zaleu »Oznanevalnico za hmelj« t. j. zavod, kateri ima oblastveno pravico, označevati ali signirati hmelj iz Savinjske doline. Seveda bi se morala pravila in poslovnik pregledati in prilagoditi sedanjim razmeram, kar se bo tudi zgodilo v najkrajšem času.

V prvi vrsti je pa država dolžna vse storiti, da se hmeljarstvo ohrani kot najizdatnejši vir blagostanja v Savinjski dolini, pa ne le, da se ohrani, nego tudi, da napreduje, kakor to tok časa zahteva. Pred vsem bi morala ustanoviti zgoraj označeno šolo, potem bi moralo Hmi. društvo izdatno podpirati z gmočnimi sredstvi v svrhu poizkusov z umetnimi gnojili, v svrhu potovalnega poduka, prireditve razstav itd. itd. posebno pa takoj ustanoviti v polj. ministrstvu mesto za hmelj. konzulenta, kateri bi ustrezno podprl pri raznih ministrstvih vse prošnje Hmi. društva v prosep in povzdigo hmeljarstva.

Za vse to je Hmeljarsko društvo že prosilo, prosi in bo tako dolgo prosilo, da bo končno uslišano.

G. Lavrič pa naj nikar ne pozabi svojih rojakov in se še naj kaj oglasi v domačih časopisih. Ant. Petriček.

KMETIJSTVO.

Mlečnost vimena.

Pri dojnih in molznih živalih deluje vime venomer naprej, brez prestanka. Čim več krvi doteka v vime, tem več se proizvaja iz nje mleka. To proizvajanje se ustavi šele z odstavo molže. Takrat se vsa kri parablja za končni zvršetak mladice v maternem telesu.

Najbolj deluje vime po porodu. Takrat se obrne ves val krvi v vime, da se napravi potrebno mleko za novorojenega mladiča. Zato pa molzejo doje živali največ. Takrat je vime najbolj polno in tudi mlečne žile so najbolj napete. Pri dobrih molznicah seže v tem času vime zadaj čez zadnji nogi.

Delovnost vimena je v tesni zvezi z njegovo velikostjo. Vselej pa tudi ne. So krave, ki imajo primeroma majhna vimena, tako da bi lahko celo vime potisnil v žetnar (golido). In vendar se zgodi, da nam molzejo en pot za celo golido mleka. Kako naj si to razlagamo? Povsem enostavno. To je pri pisati posebno močni delovnosti takega vimena, zlasti tekom molže same.

Vobče je razširjena misel, da se namolze le toliko mleka, kolikor se ga je do molže nabralo v vimenu in da obstoji vsa molza v tem, da se vime izprazni. To pa ne drži. Gotovo se z molžo izprazni vime, ali ravnotako je gotovo, da se proizvaja mleko tudi med molžo, in sicer še hitreje, kakor če vime miruje. Med molžo se namreč vime ugodno draži, s tem pa vsa delovnost njegova zviša in tako ojači, da se izločuje iz mlečnih žlez več mleka kakor v stanju miru.

Da je res tako, nam kaže, kakor zgoraj povedano, množina namolzelega mleka, ki jo je pri dobrih molznicah več kakor vimena samega. Uče nas o tem pa tudi sesajoče živali same.

Le poglejte na pr. sesajoča praseta, kako s svojimi rilčki obdeluje materni vime da kaj več iz njega priteče, kajti premalo je tega mleka, ki se je od zadnje poti v vimenu nabralo. S tlačnim jem in mečkanjem vimena se dvigne njegova delovnost. In ravno to opazujemo tudi pri teletih. Hitreje se mleko izločuje med sesanjem. V ta namen teleta butajo z glavo ob vime in sujejo z gobčki, da ga več nateče.

To, da se vime z dobrim in krepkim obdelovanjem pripravi do večje delovnosti, nam bodi migljaj, da je treba z dobro molžo povzdigniti delovnost in jo usposobiti od vsega pričetka za boljše mlečnost. Z roko v roki moramo tudi skrbeti, da dojnih in molznih živali ne manjka potrebne klaje.

(Kmetovalec).

Gnojnica izpod naših svinjakov.

Pri nas bi imeli lahko dosti gnojnice, če bi jo hoteli nabirati. Tudi na našem malem posestvu. Trebalo bi le resne volje. Nekaj gnojnice bi se nateklo iz hleva nekaj izpod svinjakov, nekaj pa izpod gnojišča, kadar ga dež izpira. Vsa ta gnojica bi lahko veliko zalegla pri našem gospodarstvu, posebno na naših travnikih, ki bijejo marsikje pravcati boj za svoj obstanek.

Opozorjam danes le na gnojnico, ki bi se lahko naložila izpod svinjakov in ki je danes popolnoma zavržena in povsem izgubljena za naše kmetijstvo. Pravičaji dajejo dosti moči. Četudi ni svinjska gnojica tako močna kakor druga, vendar bi nam silno veliko zalegla, če bi jo imeli. Po Švici se trgajo zanjo, kadar je pri eni ali drugi strani na prodaj. Tamkajšnje sirarne se namreč vse pečajo z obširno prasičerejo.

Pri nas se pa nihče ne zmeni za to gnojnico. Pri nas trpimo pod svinjaki rajše kužno nesnago, kakor da bi lovili gnojnico. Pod našimi svinjaki je brozga in blato, po katerem se pasejo gojsne podgane, namesto da bi bila pod svinjakom tlakana tla, po katerih bi se odtekala vsa gnojica sproti v gnojnično jamo.

Pri nas se bojimo stroškov za tak tlak in za gnojnično jamo! Ali ni to višek zapravljalivosti? Koliko več bi se dalo prideliti s pomočjo gnojnice in kako krasno bi se obrestovali stroški za gnojnično jamo! Kolikokrat bi bile danes lahko že poplačane, če bi jih imeli! Tako pa tarnamo in tožimo čez slabe prideleke, katerim smo tudi sami krivi. Kdaj spregledamo te svoje napake?

Tlakanje tal pod svinjaki in napeljevanje skalnice v gnojnične jame je danes potreba, kateri se ne smemo nič več ogibati. Pridno in vsestransko nabiranje gnoj in skrbno gospodarstvo z njim je danes prva zahteva za dobičkanosno kmetovanje!

(„Kmetovalec“).

—□—

Ne silite z vinogradi v slabe lege!

V Sloveniji imamo že dosti vinogradništva. Bati se je, da pridemo z njim še v težki položaj, če pojde tako naprej. Pomisliti moramo, da ne moremo danes z našim vinom nikamor ven in da pridelujemo vina čez naše domače potrebe. Če pomislimo dalje, koliko nas stane modra galica, žveplo, vsi drugi pripomočki in petreščice novega vinogradništva, ki jih moramo dobivati iz inozemstva, in da ne spravimo po drugi strani nič vina čez mejo, moramo pri do zaključka, da je naša vinsko-trgovska bilanca močno pasivna. V inozemstvo pošiljamo vsako leto ogromno vsote denarja, vino moramo pa doma popiti. To je škoda, ki se v našem državnem gospodarstvu močno pozna.

Ta škoda se poveča še s tem, ker se porabijo vse naše najboljše denarne in delovne sile v prvi vrsti za vinogradništvo, dočim se po naših vinskih krajih zapostavljajo vse druge panoge. Vinograd in vinski hram stojita na prvem mestu, travnik in hlev pa na zadnjem. Da tako gospodarstvo ne more v danih razmerah trajno dobro vplivati, je jasno.

Zato pa svarimo naše gospodarje, da se ne zatekajo k vinogradništvu po takih legah, ki so prisiljene in kjer ni pričakovati drugega kakor malo varen in malo vreden pridelek. Zlasti da ne delamo tega v tem primeru, če imajo zastajati in trpeti interesi drugih panog našega gospodarstva, ki so izboljšanja nujno potrebne. Če bomo znesli vse v take prisiljene vinske lege, namesto da bi ojačili našo živinorejo v zvezi s pridelovanjem potrebne krme, potem smo sami krivi, če bo vse naše gospodarstvo stalo na slabih nogah in če nas bodo preganjale slabe letine iz rodni tal.

Vobče lahko trdimo, da prisiljene lege niso za današnje vinogradništvo in to v nobenem oziru. Nekoliko bolje bi bilo, da bi se obračalo denar, delo in gnoj za povzdigo živinoreje in pridelovanja krme, ki sta za take kraje najbolj spasonosni. Danes nam krompir več nese kakor vinogradi v boljših legah. Kdor ne varjame, naj računi! Naj nas ne slepe cene zadnjih let, ampak obrnimo pogled v bodočnost!

(„Kmetovalec“).

—□—

Bolezni in napake pri sadjevcu.

(Dalje.)

Očetnokislo cikanje ali skisanje.

Josip Zupanč, okrajni ekonom v Plju piše v svoji ravnokar v samozaložbi izšli knjigi Konserviranje sadja in vsakovrstne povrtnine za domačo uporabo o tem takole:

Ta bolezen se ponavlja prav čestokrat pri sadjevcu in jo povzroča očetna glivica-cepljivka ali bakterija. Tem bakterijam je hrana sladkor in alkohol, ki ju pretvarjajo v očetno in ogljikovo kislino. Za razvoj pa rabijo poleg alkohola precej toplote in mnogo zračnega kisika. Zato se skisa največ sadjevca ravno poleti, če je v pretopli širambi in povrhu še v nepolni ali nezadostno izdelani posodi. Dostikrat je pričetek skisanja že v tropu, posebno če leži namleto sadje že nekaj časa pri toplem vremenu na zraku, kajti pri tej priliki imajo očetne glivice najboljše življenjske pogoje. V slučaju toplega vremena naj se torej zmloto sadje čimprej spreša, da se tako izognemo skisanju sadjevca. Skrbeti je treba, za nemoženo vrenje. Sodi in orodje pa, ki jih rabimo za pripravo in shranjevanje sadjevca, naj bodo vseskozi suhi, sicer se pišča hitro okuži.

Skisani sadjevec ima neprijeten, praskav okus in se ne da ozdraviti. — Lažje je skisanje preprečiti s pravilnim in suhim pripravljanjem, pravočasnim pretakanjem in zaplavljanjem ter s primerno hladno shrambo.

Če opazimo bolezen takoj v začetku, jo v napredovanju lahko prekinemo, ako pretočimo sadjevec v močno zažveplan sod (2 azbestna traka na 1 hl). Močno skisal sadjevec pa se naj uporabi raje za kis.

Sod, ki je vseboval skisan sadjevec, moramo temeljito umiti, najprvo z mizlo vodo, potem s kropom in sodo, torej z vročim lugom, ter nato zopet z mizlo vodo. Ko se do dobra ocedi, ga močno žveplamo. Ako ima potem še duh po kislu, moramo to opravilo za par dni ponoviti, sicer sod ni več rabiljiv za zdrav sadjevec.

Vlečljivost sadjevca.

Časih teče sadjevec gosto kakor olje, tedaj pravimo, da se vleče. Tudi to bolezen povzroča neka vrsta bakterij, ki pretvarja sladkor v sluzavo snov.

Primerno trpki in kisli sadjevec se ne vleče. Kislina in pa trpkost povzročajo česlovina ali tanin ovirata razvoj bakterij, ki narejajo sadjevec vlečljiv, zato je treba že pri napravljanju sadjevca mešati slajše, žlahtnejše vrste trpkim sadjevcem, ki vsebuje več česlovine in kisline.

Ako se sadjevec vleče, ga moramo čimprej pretočiti, če le moremo skozi kak razpršilnik, ki ga pritrdimo na pipo. Razpršilnik naj bo bakren ali pocinjen. Železni bi povzročili poškodnost sadjevca. Pretakamo ga v dobro zažveplan sod (1 azbestni žveplani trak na 1 hl). Pri pretakanju moramo to sluzavo tekočino v škafu dobro preteptati s čisto metlico iz obeljenega žibja. Sluzavost se na ta način nekako pretrga in sadjevec dobro prezrači; dobro prezračenje pa ne prija bakterijam, ki povzročajo vlečljivost. Obenem dodemo pri pretakanju sadjevca na 1 hl 10 gramov čistega tartirna, ki ga raztopimo preje v čistem alkoholu. Imamo li pripravo za filtriranje, potem je dobro, da sadjevec čez nekaj časa precedimo, sicer ga pa pretočimo še enkrat v zažveplan sod.

—□—

Kmetijski punk po deželi. Oddalek za kmetijstvo priredi v prvi polovici meseca majnika na Štajerskem naslednja strokovna predavanja: V nedeljo dne 6. maja: 1. v Javorju nad Črno o plansarstvu in živinoreji (predavatelj ek. Wernig), 2. v Konjicah o vinoreji (predavatelj Stamberger); v nedeljo dne 13. maja: v Smartnem ob Paki — o izboljšanju kmetijstva (predavatelj ek. Wernig).

—□—

TRŽNE CENE.

g Živinski sejem v Zagrebu dne 28. aprila je bil zelo slabo obiskan. Tudi prigon je bil nenavadno slab. Plačevalo se je bosanske krave po 12,50 do 13 Din, za klobasarje po 10—11 Din; teleta I. po 17,50—18,50 Din, II. 19,50

do 17,50 Din; sremske svinje so bile po 27,50, slabše po 23,00—24,50 Din. Žive teže. Domačih svinj sploh ni bilo. Sena je bilo par vozov in se je prodalo po 162—175 Din. met. stot.

—□—

BORZA.

Zagreb, 2. maja. (Izv.) Sklepnitečaj. Pariz 6.40—6.475, Švica 17.35—17.425, London 4.42—4.44, Berlin 0.20—0.31, Dunaj 0.13375—0.13475, Praga 2.84—2.85, Italija 4.64—4.69, Newyork 95.—95.75, Budimpešta 1.70—1.80.

—□—

Podprimo
Jadransko Stražo!

—□—

Za smeh.

Po ovinkih.

Trije židje kvartajo v gestilni. Hipoma pa enega zadene kap in umrje. Ostala dva sta v skrbi, kako naj pretresljivo novico razodeneta njegovi vdovi. Končno se podasta k njej in prvi žid začne besediti:

„Gospa, razburljive vesti vam pri našam o vašem možu. Nahaja se v gestilni, Kvartal je in pil čez mero.“

„O, Bog pravičnik,“ gospa ogorčeno preseka besedo. „Jaz mu že pokažem. Pri tej priči naj ga zadene kap!“

„Ga je že, ga je že!“ veselo vzklikneta oba žida, zbežita po stopnicah, zadovoljna, da sta tako srečno opravila s o e sporočilo.

Gervazij (pri vstopu v kočijo): „Gospodična Evalija, dajte mi pet prstov, da Vam pomagam!“

Evalija: „Zakaj pa ne rečete — roko?“

Gervazij: „Hm — ja, da bi me ne razumeli napačno...“

—□—

Naročajte
Jadransko Stražo!

—□—

in Zahtevajte brezplačni ilustrovani cenik »KARO-čevljev«, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjanje noge. Dragotin Roglič, Maribor, Koroška c. 19. Telefon 157. 587

—□—

—□—

Zahtevajte v vsaki gostilni „Tabor“.

—□—

Iz življenja in sveta.

Poslanec in poslanec.

Kaka razlika je med poslanci in poslanci, dokazuje sledeči dogodek v angleškem parlamentu: Več članov angleške zbornice, — pristaši liberalne stranke — je hotelo dokazati, da s svojo politično karijero ne zasledujejo osebnih koristi ter se je odreklo dnevnici, ki jih dobivajo poslanci. Te dnevnice znašajo sicer samo 400 funtov šterlingov letno, vendar pa 600 poslancev mnogo stane. Toda izmed vseh 600 poslancev je bilo samo šest tako nesebičnih in požrtvovalnih. Ta sklep je izzval v parlamentu mnogo priznanja. Vsi drugi poslanci so ploskali in odobraval, toda — sledil ni nihče. Nasprotno! Nek poslanec — pristaš delavske stranke — je celo predlagal, naj se dnevnice, ki so se jim ti požrtvovalni politiki odrekli, razdele med ostale poslance. Seveda se temu predlogu ni nikdo pridružil, dasi je menda bil marsikateremu všeč. Iz tega se jasno vidi, da nekatere poslance, ki imajo vedno polna usta »narodnega blagorja«, najbolj vleče denar, dobrobit naroda in države pa jim je deveta briga. Spoznalo bo to resnico tudi slovensko ljudstvo, ki je pri zadnjih volitvah nasledlo sladkim objubam klerikalcev, a spoznalo jo bo še le takrat, ko bo obento klerikalni — bič.

Beograjski Diogeneš.

Tin Ujević eden najbolj talentiranih modernih grbskih pesnikov in pisateljev

KNJIGOVEZNIKA
MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NARODNA KUPNA URADNA
PRIPOROČA OBRATOVANJE OBČINSTVA
OBLASTVOM IN URADOM. PREZENA
VSA V KNJIGOVESNO STROKO SPADA
JOČA DELA
IZVRŠBA SOLUNA, CENE ZMERNE

Bremen - New York

Direktne zveze s sijajnimi ameriškimi vladnimi parniki. Nenadkriljivi glede udobnosti, čistote in prvovrstne hrane. Najhitrejši in najvarnejši parniki.

„George Washington“ „America“ 691
„President Roosevelt“ „President Harding“

Zahtevajte natančnejša pojasnila in plovno listo št. 621.
Ugodna prika za prevoz blaga:

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za jugoslovanske
Beograd, Palata Beogradske Zadrage. Podruž.: Zadruga Zveza v Ljubljani.

vzbuja z načinom življenja, s svojimi obnašanjem in s svojo beraško znanostjo zadnje čase med vseh umetniških krogi splošno senzacijo. Pred nekaj dnevi ga s silo vrgli iz Moskve, ker so se nad njegovo znanostjo in nad njegovim obnašanjem zgražali vsi gosti. Ujevič je sedel mirno za mizo ter filozofsko flegmatično lovil po svojih razganih in zamazanih čelki uši in jih nato podrezal, da so začeli lezti po mizi. Hotel je dognati, katera bo prej prišla do cilja — do črte, katera je potegnili na nasprotni strani. Eksperiment je bil tehnično seveda zelo težaven, kajti uši niso ravno najbolj sposobne za — dirko, zato se je končno naveličal neprestanega drcanja uši, dvignil roko ter jih z enim samim zanihonom razmetel po kavarni.

Najhuje pri celi stvari pa je to, da se v Beogradu vedno bolj množe ljudje, ki hočejo na vsak način postati njegovi učenci in ga skušajo v vsem oponašati. V Beogradu je ujevičina postala epidemija, kateri podlegajo seveda v prvi vrsti mladi ljudje, mladi umetniki in dijaki. Tem ljudem imponira Ujevičeva diogeneska filozofija in uprav azijska zanemarjenost, zato kopirajo njegov način življenja, da, celo njegove geste. — Te dni je bil radi oponašanja Ujeviča izključen iz gimnazije nek dijak višjega razreda. Med poukom se je začel naenkrat glasno smejati in ko ga je profesor vprašal, zakaj se smeje, si je dijak z roko zasenčil oči in filozofsko mirno rekel: »Pardon, tamkaj, od koder prihaja vaš glas, ne vidim nikogar!«

Zadnje čase so se začeli celo najozgibljivi Ujevičevi prijatelji bati zanj. Tudi njim postaja od dne do dne bolj nerazumljivo njegovo obnašanje. Ne morejo ga več pojmiti, čeprav so tudi oni, kakor pravi Ujevič o sebi, »pristaši tretje internacionale«, to pa menda zato, ker so

le preveč vajeni boljše usode nego je ona, katero so je izbral Ujevič kot »lite-rat-berač«. Ujevič je vedno odklanjal in se odklanja dosledno vsako pomoč, ki se mu ponuja, izvenjsi majhne svote, katere mu prožijo njegovi »najbližji«. Neče se izneveriti onim svojim stilisti, katere je objavil v zbirki »Lelek Sebra« (1920) in v katerih pravi, obračajoč se k Bogu:

I znaš, da sin tvoj putuje
dolinom sveta turobnom
po trnju in kamenju,
od nemila do nedraga,
i noge su mu krvave,
i srce mu je ranjeno.
I kosti so mu umorne,
i duša mu je žalosna
i on je sam i zapušten.
I nema sestre i brata,
i nema oca ni majke,
i nema drage ni druga.

Literatura se je pri Ujeviču pomešala; iz pesmi je postala gola resnica. Prijatelje pa ima vendar in ne samo posnemovalce; oni, ki ga ne razumejo več, so pa zanj v skrbeh, so sedaj sklenili, da ga spravijo v bolnico, kjer bo vsestransko pazljivo preiskani, na to ostriženi, obriti, okopani, desinficirani in na novo oblečeni ter na to izpuščen na svobodo kot dostojen ud človeške družbe. Če se bo ta nakašnja tudi res posrečila, je drugo vprašanje. Državna bolnica, na katero so se obrnili, je sprejela z veseljem ta predlog. Pomoč je obljubila tudi policija.

Ošveča mrtvihi.

Noben arheološki odkritje ni dolej še vzbudilo med širokim svetom toliko zanimanja, kakor odkritje groba faraona Tutankamena v Dolini kraljev v Egiptu. Odkritje ima celo vrsto posledic, ki tvorijo še vedno dnevni red raznih razgovorov, razprav in poročil. Niti en dan ne preteče, da ne bi veliko svetovno, posebno pa angleško časopisje prineslo kako novo malo senzacijo, da ž njo ohrani zanimanje do onega dne, ko bodo arheologi znova odšli v grobnico faraona,

da dosežejo svoj poslednji namen — da odpro rakev kralja Tutankamena ter dvignejo iz nje njegovo mumijo, telo, ki je počivalo v njej dolga tisočletja.

Nagla in nenavadna smrt odkritelja grobnice, lorda Carnarvona, je predmet najrazličnejših komentarjev, čeprav se z vseh strani znanstvenega sveta uporno naglašja, da so vsa domnevanja o nekaki tajinstveni osveti mumije praznoverje. Kljub temu pa mas, ki žive še vedno pod vtisom tega tragičnega dogodka, ta pozitivistična uveravanja ne morejo dovesti na normalen tir in tako so se razširile te dni v svet zopet nove senzacionalne vesti. Mr. Howard Carter, tovariš in desna roka pokojnega lorda Carnarvona, je glasom teh vesti te dni tudi obohel in leži na smrtni postelji v Luksozju ter da je lady Carnarvon soproga pokojnega raziskovalca iz hvaležnosti za njegovo skrb za njenega soproga sklenila, stati ob njegovi bolniški postelji ter ga negovati. Vest je bila takoj zanikana, poročilo ki je dospelo iz Luksozja pravi, da se gosp. Carter počuti prav dobro in da sploh ni obohel, toda mase je to zanikanje le še bolj utrdilo v prazni veri v maščevanje mrtvih, ki so tisočletja počivali mirno v grobu in jih je komaj sedaj človeška radovednost predramila. Če bi se pa res dogodilo, da bi Carter sedaj zbolel ali pa celo umrl, potem bi sploh ne bilo ljudi več mogoče prepričati, da je njihova vera krivi in prazna. Glas izza grobov bi bil močnejši kakor vsa razkritja znanosti in civilizacije. Ta očiti memento iz drugega sveta bi vzbudil na naši zemlji celo revolucijo duhov. Radi tega mislijo lahko-verneži, da bo oblast iz strahu pred tem, tudi če bo Carter res obohel ali celo umrl, ta dogodek zakrila in zaničala.

Mr. Carter med tem v resnici še živi in kakor poročajo brzojavno iz Kahire se počuti prav dobro — in, če čita časopise, se sam smeje kaka svetovna važnost se pripisuje njegovemu zdravstvenemu stanju. Oni pa, ki bi na vsak način hoteli dokazati, da se mrtveci, ako jih kdo moti v njihovem miru, res lahko

maščujejo, so začeli sedaj brskati po zgodovini arheologije in življenju arheologov in posrečilo se jim je res odkriti precej zanimivih slučajnosti. Posebno en slučaj je v tem oziru zelo zanimiv in tudi res lahko zavede človeka v praznoverje. Pred svetovno vojno je bila najdena v Egiptu neka čudna mumija, ki je donesla nesrečo vsem, ki so prišli z njo v dotiko. Mumija je bila prepeljana iz Egipta na Angleško ter oddana Britanskemu muzeju v Londonu. Nesreče, katere je ta mumija povzročila svoji okoliščini, niti rešiti se je na vsak način. In res našli so zanj kupca, nekega trdnega in odločnega Američana, ki ni verjel v njeno čudežno moč. Američan je mumijo kupil, odšel zanj težke dolarje ter se vkrpal z njo na neko ladjo, Ali — Američaniso dosegli niti on, niti mumija, niti ladja. Ladja, največja ladja na svetu do tedaj, je zadela ob plavajočo ledeno goro in se potopila z vsem kar je bilo na njej, le par ljudi se je po čudnem načinu rešilo. Ta ladja je bila »Titanic«, katere tragična usoda je še vsem nam živim dobro v spominu. Mumija je vtonila na morskno dno, od koder je nihče več ne dvigne in — našla je mir in pokoj.

Medtem pa se je tudi znanstveni svet te dni v zvezi s Tutankamenom obogatil z nekim novim odkritjem. Popolnoma slučajno je namreč bilo ugotovljeno, koliko let je vladal faraon Tutankamen. V newyorškem metropolitanskem muzeju je nekemu učenjaku prišel pri preiskovanju egiptovskih listin v roke kosček platna, na katerega robu se nahaja s kurzivnimi hieroglifi pisan napis iz katerega je razvidno, da je faraon Tutankamen vladal celih šest let. Ta kosček platna je bil najden 1. 1908 v Dolini kraljev blizu Theb. Bil je gotovo del Tutankameneve pogrebne opreme, katerega so vlomili ukradli, a svečeniki pod faraonom Ramsesom nekje našli in spravili v neko posodo, v kateri je bil po treh tisočletjih zopet najden.

ARKO LIQUEUR TRIPLE SEC

Narodno gledališče v Mariboru

V sredo, 2. maja 1923 ob 19¹/₂.

priredi

zbor tehnikov iz Lwowa KONCERT

Rozpoczna „Hymny“ jugoslawianski i polski.

S P O R E D :

I. del.

1. a) Szopski Haslo
- b) Gorczycki Goude Mater Polonia
- c) Maszyński Dwie dole
2. M. Soltys Spiewak zwycięzca
3. a) Chopin Marzenia
- b) Chrbaz Kotysanka
- c) Walewski Slowiczek
- d) Walewski Kalina
4. a) Gall Hejze ino
- b) Gall Kalina
- c) Swierzyński Idziec, idziec.
- d) Moniuszko Pieśń rycerska
- e) Kazuro Krakowiak

II. del.

5. a) Eisenhuth Burza
- b) Walter Eldorado
- c) Niewiadomski Górskie dzwony
6. a) Cyrbes Tam w lasku
- b) Kotarbiński Zaby
- c) Zeleni Humoreska
7. a) Gall Hej nie masz
- b) Nasza gospoia
- c) Krakowiak
- d) Polka Kroatka
- e) Mazur

Mala oznanila.

Proda se otročki voziček. Cena 750 Din. Naslov v upravi lista. 857

Lepa meblirana soba z dvema posteljama, električno razsvetljavo, posebnim vhodom ter hrano se takoj odda. — Tattenbachova ulica št. 19/III. vrata 15. 856

Otročki vozički, postelje, plišast divan, kuhinjska uprava, sobna kredenca, na prodaj. Vpraša se: Rotovski trg št. 8, I. nad., levo. 861

Pianino, trdke Petrov in Kratke, glasovir na prodaj. Zidovska ulica 16/I. 860 2-1

Kupujem vsake množine vinskih steklenic od 7¹/₂ lit. naprej. Carić in Matković. Maribor, Vetrinjska ul. 3. 855 8

Vila z gospodarskim poslopjem in malim posestvom v okolici Maribora, 5 minut od žel. postaje, je na prodaj. Vprašati: Studenci, Čiril-Metodova ulica 5. 859 2-1

Na prodaj lepo posestvo, obstoječe iz stanovanjske hiše, gospodarskega poslopja in enega orala zemlje. Staniš, Pobrežje, Cesta na Brezje št. 51a. 854 2-1

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvo vrstna postrežba. Vjekoslav Gjarin, Jurčičeva ulica 9. 1850

V Mlinski ulici se prodajo tri stavbe pod zelo ugodnimi pogoji. Pripravna za obrtnike. Povprašati v Mlinski ulici 30. 845 3-2

Najboljše in najcenejše

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlače, volno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje itd. se dobi prvovrstno pri

I. N. Šoštarčič, Maribor
Aleksandrova cesta šte. 13. 857

Angleško sukno

vseh vrst ravno kar došlo! Cene nizke!

Poštni nameščenci na obroke!

FRANC MASTEK
Maribor, Glavni trg šte. 16.

Veletrgovina z železnino Pinter & Lenard

Telefon št. 282 Maribor Telefon št. 282

Brzojavni naslov: Pinter Maribor

V zalogi se nahaja:

Traverze, cement, železo vseh vrst, pločevina, štedilniki, žica, žičniki, pumpe, različne cevi, kovanja za zgradbo in pohištvo, kuhinjska posoda vilita in pločevinasta, kovaško, ključavničarsko in mizarstvo orodje, kose, brusni kamni in vsi v železninsko stroko spadajoči predmeti. Blagajne vseh vrst, verige domače tovarne. Postrežba točna, cene solidne! 8576

Perilo,

klobuke

dežne plašče,

čevlje, gamaše, dežnike, palice, ter razno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri, najceneje pri

JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2

Najlepše in najboljše čevlje in nogavice kupite po najnižjih cenah pri Sandale. Anici Traun, Maribor, Grajski trg 1. Dom. čevlji.